

Bloemendaals Ondernemen

Behouden, versterken & verbinden

November 2016
Gemeente Bloemendaal
Corsanummer: 2015036888
Vastgesteld door de raad der
gemeente Bloemendaal op: 24-11-2016

Inhoud

Samenvatting.....	4
1. Inleiding.....	6
1.1 Aanleiding.....	6
1.2 Doelstelling.....	6
1.3 Leeswijzer.....	6
Hoofdstuk 2: Economisch profiel Bloemendaal.....	7
2.1 Demografische structuur.....	7
Bevolkingssamenstelling en -ontwikkeling.....	7
2.2 Economische structuur.....	8
Economische aantrekkelijkheid.....	8
Bedrijvigheid.....	9
Bedrijfsomgeving.....	10
Werknemers & Arbeidsmarkt.....	12
2.3 Toeristisch- en recreatieklimaat.....	13
2.4 Bloemendaal in de regio.....	14
Hoofdstuk 3: SWOT analyse.....	16
3.1 Economische ontwikkelingen.....	16
3.2 Sectorale trends.....	17
Trends binnen de zakelijke dienstverlening.....	17
Trends binnen de detailhandel.....	17
3.3 SWOT.....	18
Sterkten.....	18
Zwakten.....	18
Kansen.....	19
Bedreigingen.....	19
Hoofdstuk 4: Beleidskader.....	20
4.1 Gemeentelijke beleid.....	20

Bloemendaalse Structuurvisie (2011)	20
Strandnota (2016-2021)	21
Ontwikkelingsvisie Bloemendaal aan Zee (2012).....	21
DNA profiel Bloemendaal (2014)	21
Visie op de commerciële voorzieningen (2010)	22
4.2 Bovengemeentelijk beleid	22
Rijksoverheid	22
Provinciaal beleid	22
Regionaal beleid	23
Hoofdstuk 5: Ondernemers in Bloemendaal	24
Enquête	24
Avond voor ondernemers	24
Ondernemerspanel.....	25
Bijeenkomsten in het kader van ‘Project Winkelstraten’	25
Hoofdstuk 6: Ambitie & Uitvoering	27
Economische structuur en ondernemersklimaat	27
Hoogwaardig woon- en leefklimaat	28
Detailhandel & horeca.....	29
Recreatie en toerisme	30
Andere beleidsvelden en samenwerking	30
Hoofdstuk 7: Middelen.....	32
Hoofdstuk 8: Bijlage.....	33

Samenvatting

De gemeente Bloemendaal levert een bijdrage aan het levendig houden van de winkelstraten en het verbinden van ondernemers.

Bijvoorbeeld door het creëren van een optimaal klimaat voor het floreren van economische initiatieven binnen de gemeentegrenzen. Op dit te bereiken hebben wij in deze notitie de Bloemendaalse economie beschreven, geanalyseerd en hier concrete acties aan verbonden.

De gemeente Bloemendaal heeft een bescheiden economie.

Vooraf door de afwezigheid van bedrijventerreinen. Toch heeft de gemeente wel veel te bieden, namelijk een gevarieerd winkelaanbod, mooie horecabedrijven en relatief veel ZZP'ers. De ZZP'ers richten zich voornamelijk op de zakelijke (advies)markt. Dit doen zij veelal vanuit huis, vanuit flexwerkplekken of op locatie. Relatief gezien bevinden zich de meeste ZZP'ers in Aerdenhout en Bloemendaal-Dorp.

In de dorpskernen van Bennebroek, Bloemendaal-Dorp en Overveen zijn de meeste winkels en voorzieningen. Vogelenzang heeft een aantal kleinschalige voorzieningen. Horecagelegenheden zijn verspreid over de hele gemeente, ook in het buitengebied. Een concentratie van strandpaviljoens in Bloemendaal aan Zee biedt een gevarieerd aanbod voor allerlei strandbezoekers. Over het algemeen functioneert de detailhandel en horeca goed, toch kan zij door landelijke trends onder druk staan. Voor de vergrijzende bevolking is het belangrijk om het voorzieningenniveau op peil te houden en dit goed te bewaken.

Bloemendaal heeft recreatieve waarde voor zowel de eigen bewoners als bezoekers van buitenaf. Het Nationaal Park Zuid-Kennemerland, de verschillende landgoederen, buitenplaatsen en monumenten, de Linnaeushof en Bloemendaal aan Zee trekken zowel binnenlandse als buitenlandse bezoekers. De ligging binnen de Metropoolregio Amsterdam speelt hierbij een grote rol.

Wij voeren het collegeprogramma uit.

Waaruit de ambitie blijkt om een economisch beleid op te stellen. Deze nota geeft extra aandacht aan kleinschalige dienstverlening en de winkelgebieden. Tevens is opgenomen dat in deze notitie de speerpunten voor recreatie en toerisme als onderdeel van het economisch beleid worden geformuleerd.

Het beleid tot toerisme is gericht op het ondersteunen van recreatie en toerisme.

In de Structuurvisie is aangegeven dat een kwaliteitsimpuls voor Bloemendaal aan Zee gewenst is en dat er ruimte is voor meer extensieve recreatie. Het beleid voor de winkelgebieden is opgenomen in de Visie op de commerciële voorzieningen. Beleidspunten uit deze visie zijn vertaald in de geldige bestemmingsplannen waardoor er onder andere meer ruimte is gekomen voor lichte horeca in centrumbestemmingen.

Het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid en het daarbij behorende stimuleringsprogramma hanteren wij als uitgangspunt met betrekking tot duurzaamheid in relatie tot economische zaken.

Ondernemers hebben input gegeven voor deze notitie.

Een belangrijk punt dat naar voren kwam, is dat de ondernemers behoefte hebben om elkaar te ontmoeten en een netwerk op te bouwen, op die manier kunnen ze elkaar versterken. Hiervoor zijn de eerste stappen inmiddels gezet. Ook bestaat er de behoefte aan een actief Ondernemersloket, die meer buiten de deur komt en contact maakt met ondernemers. Daarnaast geven zij aan dat een gerichte aanpak per kern, t.a.v. de winkelgebieden, gewenst is.

Eén van de ambities is het versterken van het ondernemersklimaat.

Een goed ondernemersklimaat heeft een positieve uitwerking op bijvoorbeeld de werkgelegenheid. Dat kan door netwerkvorming, het oprichten van een ondernemers/winkeliersvereniging, door als gemeente gebruik te maken van de plaatselijke ondernemer en te zorgen voor een goede informatieverstrekking aan ondernemers. Netwerkvorming en het oprichten van een ondernemers/winkeliersvereniging kan alleen als ondernemers een actieve bijdrage leveren. De gemeente gaat meer ruimte bieden voor initiatieven helpen de Bloemendaalse economie te versterken.

Percelen met een bedrijfsmatige bestemming in een kernwinkelgebied wil de gemeente behouden.

Zo blijven bedrijvigheid en voorzieningen geconcentreerd en wordt verdere versnippering tegengegaan. Ook onderzoekt de gemeente of zij in de toekomst 'breder' kan bestemmen en daardoor ondernemers meer flexibiliteit biedt. Dit kan wellicht in het kader van de nieuwe Omgevingswet.

Het project winkelstraten wordt voortgezet.

Wij gaan, met ondernemers en omwonenden, een gebiedsgerichte aanpak opstellen en door ingrepen de winkelstraten aantrekkelijk houden. Ook gaan we werken aan de profilering van de winkelgebieden en gemeente als geheel, om op die wijze de vindbaarheid van de voorzieningen voor bewoners en bezoekers te verbeteren. Zo liggen er voor ondernemers kansen op het gebied van (zorg)toerisme of recreatie, bijvoorbeeld voor de groeiende groep vitale senioren. De gemeente zoekt hiervoor de samenwerking met Heemstede gezien de vele raakvlakken en ligging binnen de zelfde (recreatieve) regio.

Met de uitvoering van deze activiteiten zijn kosten gemoeid.

De kosten voor 2016 en 2017 betalen wij uit een incidenteel budget betaald, als dat overgeheveld wordt van 2016 naar 2017. In 2017 doen we een voorstel voor een structurele verhoging van het bestaande budget in de begroting van 2018. Daarnaast komen misschien ook andere budgetten in aanmerking, voor zover de activiteiten bijdragen aan het bereiken van de doelen die aan die budgetten zijn verbonden (denk aan ondersteuning initiatieven vanuit de bevolking [bloemendaal.samen], bevorderen zelfredzaamheid en duurzaamheid).

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Bloemendaal behoort tot de meest aantrekkelijke woonomgevingen in Nederland. Dit komt onder andere door het prachtige duinlandschap, de rijke cultuurhistorie en bovendien door de aanwezigheid van kwalitatieve voorzieningen en het ondernemerschap van haar inwoners. Zo hebben de bewoners een verscheidenheid aan speciaalzaken, horeca, diensten en recreatieve voorzieningen tot hun beschikking. Dit maakt Bloemendaal een fijne plek om te wonen en te recreëren, een kwaliteit die waardevol is om te behouden.

Het college wil graag bijdragen aan het ondernemersklimaat. Daarom is in het collegeprogramma 2014-2018 opgenomen dat er een nota wordt opgesteld waarin de lokale economie en de actuele ontwikkelingen worden omschreven en waarin economische ambities worden vastgelegd. De gemeente gaat een faciliterende rol vervullen, maar daarnaast de kracht van de ondernemer zo goed mogelijk benutten. Bijvoorbeeld door een betere relatie op te bouwen met ondernemers en problemen waar mogelijk gezamenlijk op te pakken. Het gemeentelijk beleid is erop gericht om het voorzieningenniveau op peil te houden en daarnaast economisch aantrekkelijk te blijven voor ondernemers én bewoners.

Een andere wens vanuit het collegeprogramma 2014-2018 gaat over de recreatieve aantrekkingskracht van de gemeente. Toerisme en recreatie zijn een integraal onderdeel van de Bloemendaalse economie en bovendien belangrijk voor de uitstraling van de gemeente. Het strand, de Linnaeushof en het duinlandschap met haar buitenplaatsen en landengoederen trekken jaarlijkse vele bezoekers, zowel uit binnen- als buitenland. Een goede balans tussen recreanten en bewoners is belangrijk, zodat wonen in de kernen aantrekkelijk blijft. Deze nota bevat concrete actiepunten die de gemeente op korte termijn gaat uitvoeren.

1.2 Doelstelling

De doelstelling van deze notitie is om richting te geven aan het economisch beleid voor de komende jaren. In de notitie staan de ambities, o.a. voortkomend uit het collegeprogramma, beschreven en vertaald naar enkele concrete acties. Detailhandel, ondernemerschap en recreatie vormen een wezenlijk onderdeel van de lokale economie en krijgen daarom expliciet de aandacht in het beleid. Deze notitie zal fungeren als beleidskader voor toekomstige afwegingen van economisch belang.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het demografisch- en economisch profiel van de gemeente Bloemendaal beschreven. Hoe is de bevolking en leefomgeving opgebouwd, en hoe kan de gemeente zich hier haar voordeel mee doen? In wat voor sectoren werken de ondernemers in Bloemendaal en hoe groot zijn die bedrijven? Aan de hand van die gegevens en de sectorale trends is in hoofdstuk 3 een analyse gemaakt van de sterke en zwakke punten van het huidige ondernemersklimaat in Bloemendaal. Tevens is er gekeken waar de kansen en bedreigingen liggen.

In hoofdstuk 4 staat het economisch beleidskader beschreven aan de hand van bestaand beleid, zowel gemeentelijk, provinciaal als landelijk. Hoofdstuk 5 gaat in op het doorlopen participatietraject met de lokale ondernemers bij de totstandkoming van de nota. Vervolgens wordt dit in hoofdstuk 6 vertaald naar concrete ambities en acties. De nota sluit af met hoofdstuk 7, dat het financiële kader weergeeft.

Hoofdstuk 2: Economisch profiel Bloemendaal

Dit hoofdstuk gaat in op de economische factoren die in Bloemendaal een rol spelen. Allereerst zijn de demografische gegevens van de gemeente kort geanalyseerd, met onder andere aandacht voor bevolking, inkomen en opleidingsniveau. De onderliggende, uitgebreide analyse is terug te vinden in bijlage 1. Vervolgens is er aandacht voor het economisch profiel. Het profiel wordt onder andere bepaald door de economische structuur, de arbeidsmarkt, de bedrijfsomgeving en het woon- en leefklimaat. Tot slot is er aandacht voor de economische activiteiten in de vijf kernen en de rol van de Bloemendaalse economie binnen de regio.

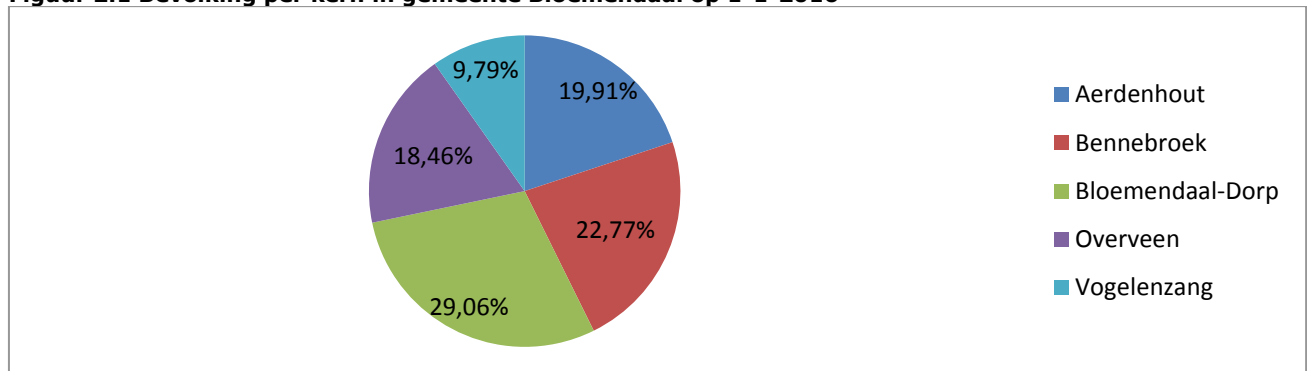
2.1 Demografische structuur

De demografische structuur wordt beschreven aan de hand van gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek en 'Waar staat je gemeente' van het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten. Op sommige onderdelen is deze informatie vergeleken met de provincie Noord-Holland en de rest van Nederland om op die manier meer inzicht te krijgen.

Bevolkingssamenstelling en -ontwikkeling

De bevolking is redelijk verdeeld over de vijf Bloemendaalse kernen (figuur 2.1). Bloemendaal-Dorp is de grootste kern van de gemeente, gevolgd door Bennebroek. Overveen en Aerdenhout (waaronder ook het Bloemendaalse deel van Bentveld is meegenomen) zijn vergelijkbaar qua aantal inwoners. De kleinste kern van de gemeente is Vogelenzang met 2186 inwoners.

Figuur 2.1 Bevolking per kern in gemeente Bloemendaal op 1-1-2016

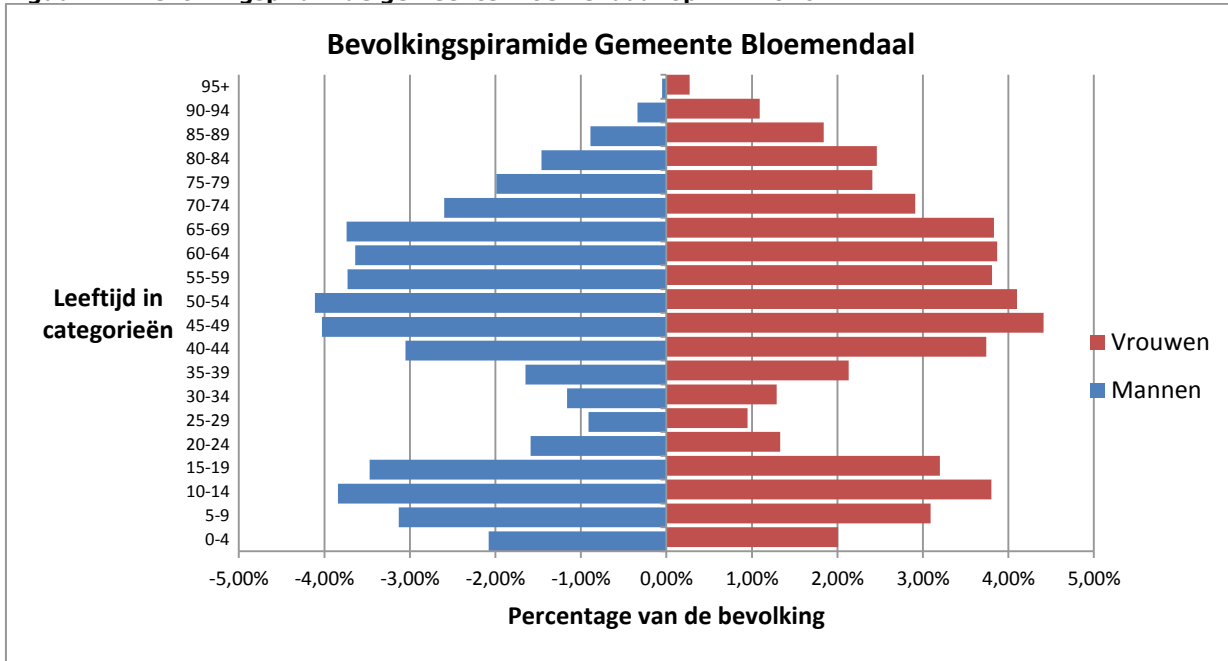

Bron: CBS, 2016

Op 1 januari 2016 telde de gemeente Bloemendaal 22.292 inwoners. De bevolking bestaat uit iets meer vrouwen dan mannen (52,5% om 47,5%). De bevolkingsomvang van Bloemendaal is de laatste jaren licht toegenomen. Dit komt door migratie van buitenaf, niet door natuurlijke aanwas. Figuur 2.2 laat zien dat er voornamelijk kinderen jonger dan 19 jaar en volwassenen ouder dan 45 jaar binnen de gemeentegrenzen woonachtig zijn. Deze oudere bewoners zijn in alle kernen aanwezig maar relatief nog wat meer in Vogelenzang en Bloemendaal-Dorp. De gezinnen met (jonge) kinderen zijn meer te vinden in Bennebroek, Aerdenhout en Overveen.

De verwachting is dat het aantal inwoners in Bloemendaal doorgroeit tot 24.100 in 2040, wat een groei van 8,1% betekent ten opzichte van 2015. Dit ligt wat hoger dan Nederland als geheel maar weer lager dan Haarlem. Deze verwachte groei valt toe te schrijven aan het feit dat mensen steeds ouder worden. Bevolkingsprognoses tonen aan dat de groei de komende jaren zal zitten in de groepen van alleenstaanden tussen 55 en 84 jaar en huishoudens tussen de 65 en 74 jaar zonder kinderen. De grootste krimpgroep is daarentegen huishoudens tussen de 35 en 54 jaar met kinderen. De vergrijzing is binnen de gemeente gemiddeld groter dan de landelijke vergrijzing.

Figuur 2.2 Bevolkingspiramide gemeente Bloemendaal op 1-1-2016

Bron: CBS, 2016

Over het algemeen is de Bloemendaalse bevolking hoog opgeleid met een hoog gemiddeld besteedbaar inkomen. De werkloosheid is laag, en het aandeel actief werkzoekenden nog lager. Veruit de meeste woningen binnen de gemeentegrenzen zijn koopwoningen (74%). Gemiddeld genomen behoort de WOZ-waarde in Bloemendaal tot de hoogste in Nederland. Er is relatief weinig sociaal- en vrije sector huuraanbod. In de bijlage is de uitgebreidere analyse te vinden.

2.2 Economische structuur

In deze paragraaf wordt de economische structuur van de gemeente aan de hand van verschillende indicatoren beschreven. Voornamelijk door te inventariseren welk soort bedrijvigheid in de gemeente voorkomt, hoe de arbeidsmarkt eruit ziet en hoe de kernen zich van elkaar onderscheiden qua economische structuur.

Economische aantrekkelijkheid

De economische structuur van de gemeente Bloemendaal is opgebouwd uit verschillende onderdelen. Zo zijn onder andere de bedrijvigheid, de bedrijfsomgeving en arbeidsmarkt van belang, maar ook de ontwikkelmogelijkheden voor bedrijven. Gezamenlijk met andere indicatoren bepalen zij de economische aantrekkelijkheid van een gemeente of regio. In onderstaande figuur 2.3 staat een overzicht van verschillende indicatoren die de economische aantrekkelijkheid van Bloemendaal bepalen¹.

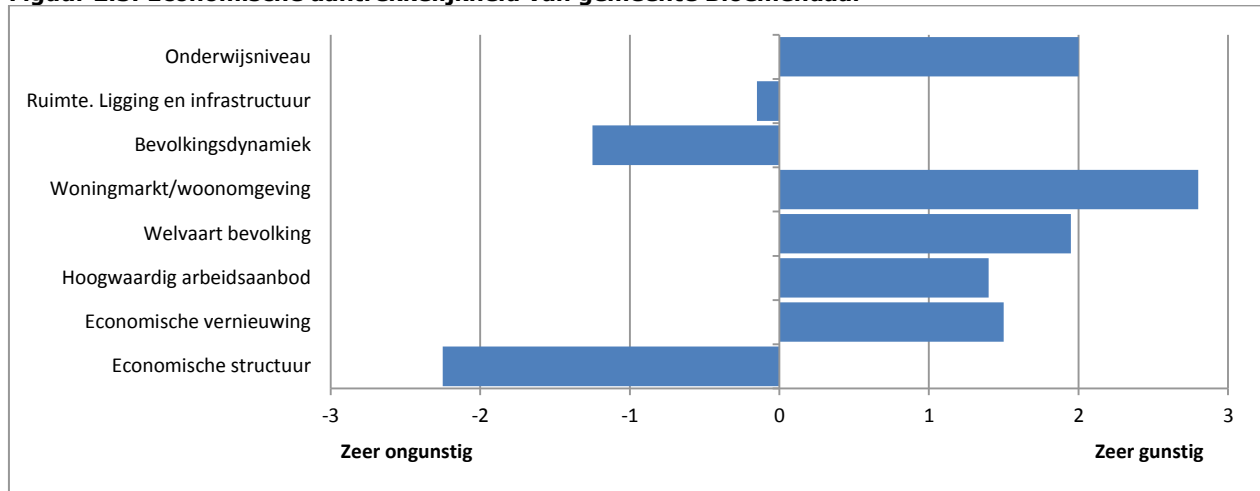
Opvallend is dat de economische structuur van de gemeente als ongunstig tot zeer ongunstig wordt bestempeld. Dit komt waarschijnlijk door de afwezigheid van industrie, grootschalige landbouw en grote bedrijven. Daarnaast heeft de gemeente Bloemendaal ook geen bedrijventerreinen of grote kennisinstituten die de economie een impuls kunnen geven. Ook is de detailhandel, vergeleken met veel andere gemeenten, kleinschalig en voornamelijk op de directe omgeving gericht.

De woonomgeving, welvaart van de bevolking, het onderwijsniveau en daaraan gerelateerde hoogwaardige arbeidsaanbod worden door Bureau Louter hoog gewaardeerd. Dit sluit aan bij de gevonden demografische gegevens uit de vorige paragraaf. Ook is de economische vernieuwing in de gemeente gunstig. Dit komt bijvoorbeeld door de aanwezigheid van veel ZZP'ers, voornamelijk in de

¹ Bureau Louter, 2016

kennisdiensten. Daarnaast is er een potentieel voor de creatieve sector en research & development, waarschijnlijk vanwege het hoge opleidingsniveau van de inwoners.

Figuur 2.3: Economische aantrekkelijkheid van gemeente Bloemendaal

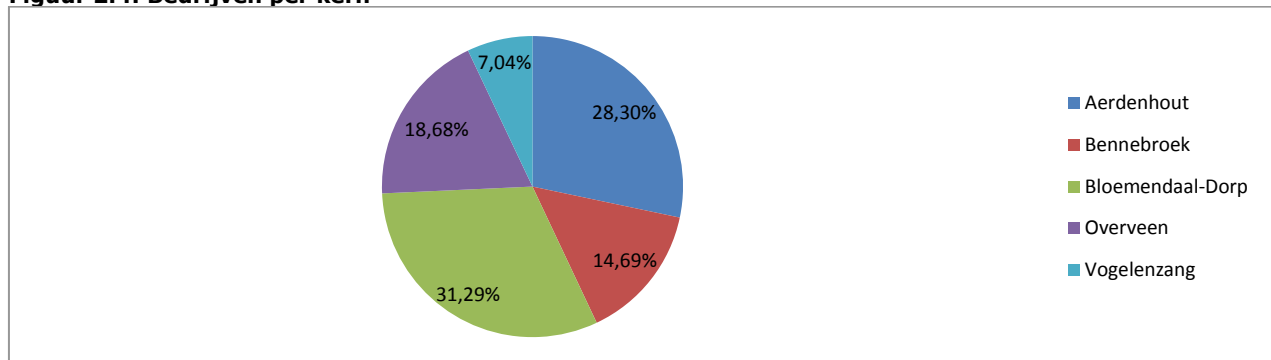

Bron: Bureau Louter, 2016

Bedrijvigheid

Binnen de gemeente Bloemendaal stonden in 2014 2.784 bedrijven ingeschreven bij de Kamer van Koophandel². De bedrijven zijn verspreid over alle kernen, maar voornamelijk aanwezig in Bloemendaal-Dorp en Aerdenhout (figuur 2.4). Vogelenzang kent de minste ondernemingen van de vijf kernen, namelijk 219 (2014). Dat de branche erg kan verschillen per kern wordt in de volgende paragraaf duidelijk. Zo zijn in Bloemendaal-Dorp meer kantoren te vinden en in Vogelenzang meer tuinbouw- en agrarische bedrijven.

Figuur 2.4: Bedrijven per kern

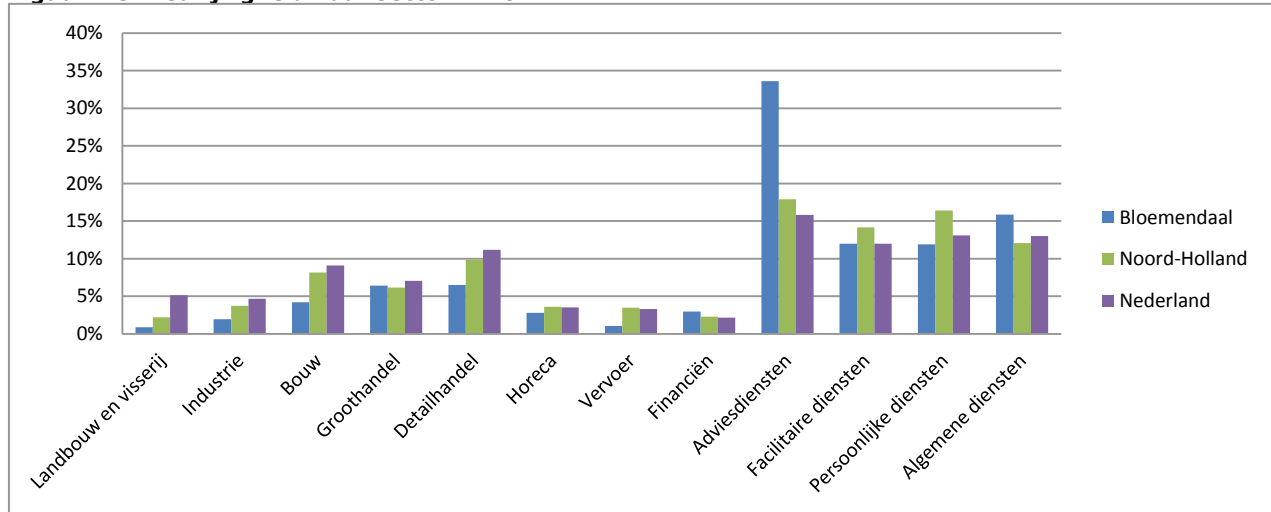

Bron: Kamer van Koophandel; Bloemendaal in de regio, 2014

Uit figuur 2.5 blijkt dat de dienstensector het sterkst vertegenwoordigd is in Bloemendaal. Het aantal vestigingen van bedrijven in de gemeente Bloemendaal is ten opzichte van 2010 met 31% toegenomen. Deze groei blijft iets achter ten opzichte van de groei in de gehele provincie Noord-Holland en loopt nagenoeg gelijk met de landelijke groei. Deze ontwikkeling valt toe te schrijven aan de vele reorganisaties bij grote bedrijven ten tijde van de crisis waardoor veel mensen voor zichzelf zijn begonnen als ZZP'er. Dit verklaart dan ook weer de vele adviesdiensten in Bloemendaal; het gaat hierbij vaak om eenmanszaken of bedrijven met weinig personeel in dienst.

² Bron: Kamer van Koophandel; Bloemendaal in de regio, 2014

Figuur 2.5: Bedrijvigheid naar sector in 2014

Bron: Kamer van Koophandel; Bloemendaal in de regio, 2014

Volgens 'Waar staat je gemeente' wordt 37% ten opzichte van het totaal aantal banen binnen de gemeentegrenzen ingevuld door een eenmanszaak. In de provincie Noord-Holland is dit 11%. De Kamer van Koophandel stelt dan ook dat de bereidheid om een eigen onderneming te starten de laatste jaren is gegroeid. De Bloemendaalse ontwikkelingen op dit gebied ondersteunen deze stelling.

Bedrijfsomgeving

In de tabel 2.1 op de volgende pagina staan de bedrijfsmatige activiteiten weergegeven die bij de gemeente bekend zijn en te herleiden zijn tot een fysiek bedrijf of kantoor. ZZP'ers staan hierdoor niet weergegeven in de tabel 2.1.

De tabel laat zien dat de meeste bedrijvigheid zich in Bennebroek, Bloemendaal-Dorp of Overveen bevindt. In Aerdenhout zijn relatief weinig panden met een bedrijfsmatige bestemming, waardoor het lijkt alsof hier weinig economische activiteit is. Echter, de cijfers van de Kamer van Koophandel lieten zien dat Aerdenhout veel bedrijven zitten. Mogelijk heeft Aerdenhout veel beroepen aan huis en/of ZZP'ers. Vogelenzang onderscheidt zich met haar kwekerijen en bollenteelt van de andere kernen. Ook vinden hier agrarische activiteiten plaats en bevinden zich hier paardenpensions. Vanzelfsprekend onderscheidt Bennebroek zich met attractiepark Linnaeushof.

Binnen de gemeente Bloemendaal zijn geen bedrijventerreinen. De meeste bedrijven met meerdere medewerkers zijn gevestigd in de dorpskernen, bijvoorbeeld in kleinschalige bedrijfspanden. Veelal gaat het om bedrijfspanden die daar van oudsher gevestigd zijn. Dergelijke bedrijfsmatige activiteiten zijn door de gehele gemeente te vinden. Daarnaast is er een beperkt aantal kantoorvilla's, voornamelijk in Bloemendaal-Dorp en Overveen. Scholen en kinderdagopvang bieden werkgelegenheid in elke kern binnen de gemeente. Hiermee zijn zij een belangrijke werkgever voor zowel hoger als lager opgeleid personeel.

Daarnaast staan er vele holdings ingeschreven binnen de grenzen van de gemeente Bloemendaal. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om vennootschappen die aandelen onderhouden in andere vennootschappen. Zo kan het gaan om aparte vennootschappen die door ondernemers worden opgezet om hun eigen vermogen te beschermen. Dergelijke bedrijfsmatige activiteiten zijn nauwelijks zichtbaar voor de gemeente en niet interessant vanuit algemeen belang. Om die reden besteden wij in deze notitie meer aandacht aan de 'zichtbare' ondernemer.

De commerciële voorzieningen binnen de gemeente zijn voornamelijk de detailhandel en horeca in en om de kernwinkelgebieden en in Bloemendaal aan Zee. De detailhandel concentreert zich voornamelijk rondom de winkelstraten van Bennebroek, Bloemendaal-Dorp en Overveen. Het aanbod kenmerkt zich door speciaalzaken en supermarkten aangevuld met allerlei voorzieningen zoals zorgwinkels, kappers en (fysio)praktijken. De winkelgebieden functioneren over het algemeen goed. In voorjaar van 2016

was er sprake van 7,9% leegstand op basis van het aantal winkelmeters. Sindsdien zijn twee winkelpanden in Overveen en één in Bloemendaal-Dorp weer in gebruik (Gemeente Bloemendaal, 2016).

Omdat Aerdenhout zelf geen winkelstraat kent, maken de inwoners gebruik van de winkels aan de Zandvoortselaan in Heemstede, nabij NS-station Heemstede-Aerdenhout. In Vogelenzang zijn de voorzieningen meer verspreid door het dorp. Over de gehele gemeente zijn er horecavoorzieningen te vinden in het buitengebied, voornamelijk tussen Vogelenzang en Aerdenhout en in het duingebied. Daarnaast beschikken Bennebroek, Bloemendaal-Dorp en Overveen over verschillende horecagelegenheden binnen de kern. Bloemendaal aan Zee onderscheid zich met haar strandpaviljoens en bijbehorende feesten en partijen.

Tabel 2.1: Hoeveelheid bedrijfsmatige activiteiten per kern (2016)

	Aerdenhout	Bennebroek	Bloemendaal-Dorp	Overveen	Vogelenzang	Totaal
Scholen/ kinderopvang	5	5	7	4	2	23
Kantoren	6	9	29	11	1	56
Praktijken (fysio/tandarts/ huisarts)	3	2	3	2	2	12
Detailhandel	0	33	52	32	7	124
Benzinestation	0	2	1	0	0	5
Horeca	0	8	17	17	5	47
Bedrijven	0	5	2	0	1	8
Fitness/sport	1	0	3	3	0	7
Pretpark	0	1	0	0	0	1
Garage/ werkplaats	0	3	14	4	1	22
Camping/ chaletpark	0	0	0	3	1	4
Tuinbouwbedrijf/ tuincentrum	0	0	1	1	9	11
Stoeterij/fokkerij/ manege	0	0	0	3	1	4
Totaal	15	70	129	80	30	324

Bron: Gemeente Bloemendaal, 2016.

ZZP'ers werken veelal vanuit huis. Onder ZZP'ers bestaat echter ook een wens om buitenshuis te kunnen werken op een vaste locatie, waar zij ook andere ZZP'ers kunnen ontmoeten (zie ook hoofdstuk 5 en 6). Een voorbeeld daarvan is de Daalse Lente, gevestigd in de Hofstede Sparrenheuvel. Verder zijn dergelijke voorzieningen niet aanwezig binnen de gemeentegrenzen. Daarnaast werken ZZP'ers bij andere ZZP'ers thuis of werken zij in koffiebars en horecagelegenheden.

Winkelstraat Bloemendaal

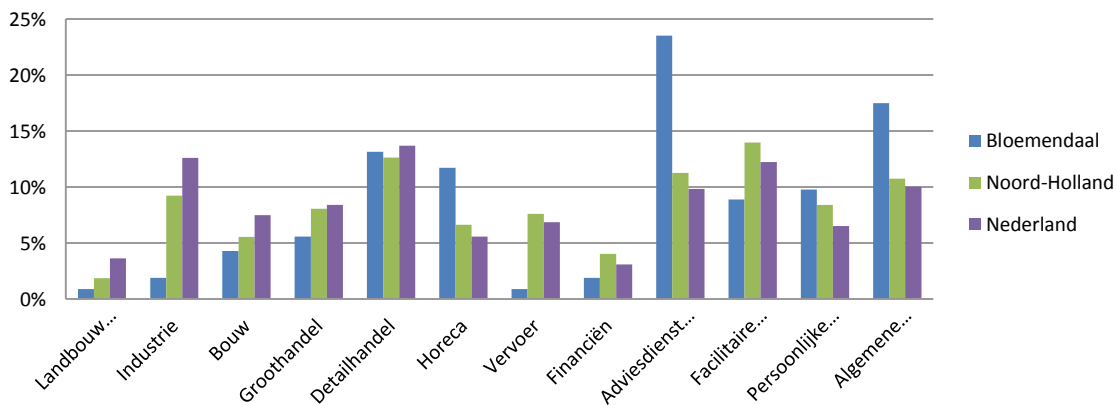
Hofstede Sparrenheuvel

Werknemers & Arbeidsmarkt

Binnen de gemeentegrenzen zijn er weinig bedrijven die veel personeel in dienst hebben. De gemeente zelf is grootste werkgever in Bloemendaal. Binnen de gemeentegrenzen zijn 4.580 personen werkzaam, waarvan ca. een derde bestaat uit ZZP'ers. Het aantal mensen dat werkzaam is binnen de gemeente Bloemendaal is in de afgelopen vier jaar met 679 (+17%) gestegen. Deze stijging staat in direct verband met de oprichting van de vele eenmanszaken. De meeste mensen zijn dan ook werkzaam in de dienstensector (figuur 2.6), voornamelijk de adviesdiensten (23%). Vergeleken met gemiddeld Nederland is dit een hoog percentage; landelijk is namelijk nog geen 10% actief in de adviesdiensten.

Figuur 2.6: Werknemers naar sector binnen gemeente Bloemendaal (2014)

Bron: Kamer van Koophandel; Bloemendaal in de regio, 2014

In Bloemendaal werken relatief gezien weinig mensen in de industrie, transport of landbouw. In Noord-Holland en de rest van Nederland is dit aandeel een stuk groter. Met betrekking tot de sectoren bouw, groothandel en transport is er een dalende trend zichtbaar qua werkgelegenheid. Deze trend geldt overigens voor heel Nederland. Daarentegen werken er in Bloemendaal relatief veel bewoners in de detailhandel en horeca; in beide sectoren rond de 12%. Dit valt toe te schrijven aan de verschillende winkels, restaurants en cafés in de kernen, maar zeker ook aan de strandpaviljoens in Bloemendaal aan Zee. Voornamelijk tijdens de zomermaanden creëren zij veel werkgelegenheid, vooral voor jongeren en lager opgeleiden.

De relatief lage werkloosheid in combinatie met weinig werkgelegenheid laat zien dat de gemeente Bloemendaal voornamelijk een woongemeente is. Veel inwoners zijn forensen en werken elders in de regio of in het land, vooral in Haarlem, Amsterdam, Haarlemmermeer en Velsen. ZZP'ers zijn hierin niet meegenomen. Zij staan immers met hun bedrijf in Bloemendaal geregistreerd maar werken vanzelfsprekend ook buiten de gemeentegrenzen.

De gemeente Bloemendaal kent geen industrie of grootschalige bedrijventerreinen, ook is er niet veel aanbod van werkgelegenheid. In die zin zijn de economische activiteiten, vergeleken met landelijke cijfers, laag te noemen. Toch zijn er wel veel ZZP'ers, voornamelijk actief in de dienstensector, en is er een levendige detailhandel en horeca. Ook Bloemendaal aan Zee neemt economisch gezien een belangrijke positie in. De meeste fysieke bedrijvigheid bevindt zich in Bloemendaal-Dorp, Bennebroek en Overveen. Vogelenzang onderscheidt zich in de agrarische sector. In Aerdenhout bevinden zich veel ZZP'ers.

2.3 Toeristisch- en recreatieklimaat

De gemeente Bloemendaal is van recreatieve waarde voor de eigen bewoners en de regio als geheel. De aanwezigheid van het Nationaal Park Zuid-Kennemerland, landgoederen en buitenplaatsen, de Linnaeushof en Bloemendaal aan Zee hebben een aantrekkingskracht op zowel binnenlandse als buitenlandse bezoekers.

Tabel 2.2: Toerisme in Bloemendaal – Aantal bezoekers 2016

	Dagtoerisme Binnenland	Verblijfstoerisme Binnenland	Dagtoerisme Buitenland	Verblijfstoerisme Buitenland
Aantal bezoekers	1.294.000	24.000	46.000	15.000

Bron: Decisio; Rapport Wind op Zee, 2016

Uit tabel 2.2 blijkt dat Bloemendaal het meest door dagjesmensen uit Nederland wordt aangedaan. Dit valt waarschijnlijk toe te schrijven aan het strand van Bloemendaal aan Zee en het Nationaal Park Zuid-Kennemerland. De verblijfstoeristen zorgden in 2015 voor ca. 327.220 overnachtingen bij de Bloemendaalse campings, hotels en bed & breakfasts. Voor de gemeente is dit een belangrijke inkomstenbron doormiddel van de toeristenbelasting.

Het recreatief gedrag van binnenlandse bezoekers is deels bekend, bijvoorbeeld met betrekking tot hun activiteiten. Hierin scoren natuurgebieden, stranden, markante gebouwen en attractieparken over het algemeen goed³. Dit zijn allemaal activiteiten die de gemeente Bloemendaal te bieden heeft. Gemiddeld gezien spendeert een binnenlandse dagrecreant €19,50 aan activiteiten aan de kust. Nederlandse verblijfsrecreanten daarentegen spenderen circa €187,- tijdens hun vakantie en buitenlandse verblijfsrecreanten ca. €523,-⁴.

Daarnaast is het strand van Bloemendaal de afgelopen jaren volop in ontwikkeling. Zo is er ingezet op enkele speerpunten die voortkomen uit de Structuurvisie Bloemendaal. Zo is in 2015 het eerste jaarrondpaviljoen opengestaan, een belangrijke toevoeging aan het Bloemendaalse aanbod, en voor de mogelijkheden voor het tweede jaarrondpaviljoen momenteel onderzocht. Ook is er in 2016 een jaarrond duinpark geopend om recreanten en toeristen nog beter te bedienen.

De gunstige ligging ten opzichte van Amsterdam en Haarlem maakt dat de gemeente een ideale uitvalsbasis is binnen de regio. Het nabijgelegen Zandvoort, en in mindere mate IJmuiden, moeten niet zozeer als concurrerend worden beschouwd maar werken aanvullend. Er is voldoende ruimte om als badplaats onderscheidend te zijn. Dit blijkt ook uit de 'DNA' analyse⁵, uitgevoerd in het kader van kustplaats profilering in opdracht van de Provincie Noord-Holland (zie ook hoofdstuk 4). De kwaliteit

³ NBTC Holland Marketing; Kerncijfers Toerisme & Recreatie 2014

⁴ NBTC, 2015

⁵ Provincie Noord-Holland; Profiel Kustplaats Identity Matching Academy, 2014

van het strand- en duingebied zorgt ervoor dat Bloemendaal aan Zee zich kan onderscheiden van andere badplaatsen. Een aantrekkelijk en toegankelijk strand, met voor elk wat wils.

Met het Nationaal Park Zuid-Kennemerland, Bloemendaal aan Zee, het Linnaeushof en de vele monumenten, landgoederen en buitenplaatsen is de gemeente Bloemendaal van recreatieve waarde. Bezoekers komen uit binnen- en buitenland en zorgen voor inkomsten bij verschillende recreatieve ondernemers. Dit levert de gemeente ook inkomsten op in de vorm van toeristenbelasting.

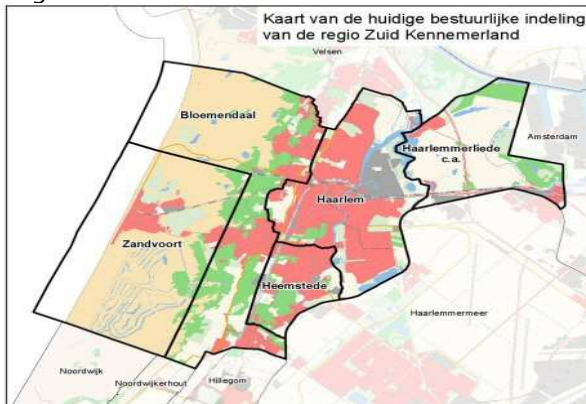
2.4 Bloemendaal in de regio

Economische ontwikkelingen trekken zich weinig aan van gemeentegrenzen. Om die reden is de positie van de gemeente binnen de regio van belang. Bloemendaal maakt deel uit van de regio Zuid-Kennemerland. Deze regio bestaat uit de gemeenten Haarlem, Heemstede, Zandvoort, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, en Bloemendaal. De gemeente valt daarmee tevens binnen de Metropoolregio Amsterdam. Regionale samenwerking komt onder andere tot stand in het Regionaal Economisch Overleg (REO). De gemeente Haarlem vertegenwoordigt bestuurlijk de regio in de Metropoolregio Amsterdam.

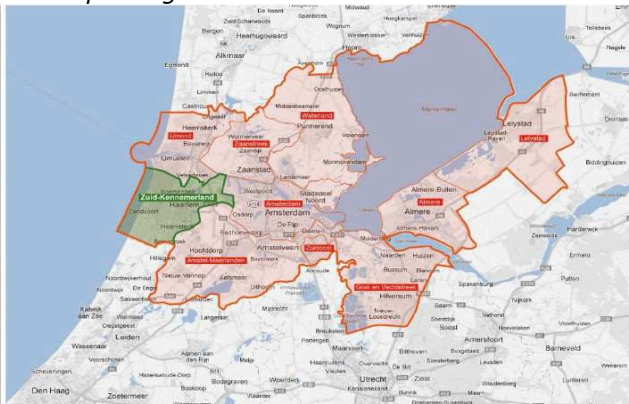
In de Regio Haarlem speelt detailhandel een dominante rol in de economische ontwikkeling, dit komt voornamelijk door het winkelaanbod in Haarlem zelf. De detailhandel binnen de gemeente Bloemendaal onderscheidt zich voornamelijk op kwaliteit, bijvoorbeeld de verschillende specialzaken. Daarnaast is duidelijk terug te zien dat de regio een relatief groot overheidsapparaat herbergt, wat onder andere samenhangt met Haarlem als provinciehoofdstad en de verschillende aangesloten gemeenten. De overheid heeft net als de sector Zorg en Welzijn een aandeel van ongeveer 11 procent. De sector Specialistische en zakelijke diensten (accountants, architecten en juristen) is iets groter, dit valt ook op wanneer we naar Bloemendaal kijken. Positief voor de regio is dat juist deze sector een positievere ontwikkeling doormaakte in de periode 2009-2013 dan gemiddeld in de Metropoolregio Amsterdam⁶.

De Metropoolregio Amsterdam is een economische topregio. Niet alleen in nationale context, maar zeker ook internationaal. De Zuid-As is een belangrijke locatie voor hoofdkantoren van banken en financiële bedrijven. De economie van de Metropoolregio heeft een brede structuur en omvat veel verschillende sectoren. Meerdere clusters zijn van internationaal belang, zoals de luchthaven Schiphol, de zeehaven en internet-knooppunt AMSIX. Sterke punten zijn tevens een sterke kennisinfrastructuur en een goed opgeleide en internationaal georiënteerde bevolking. Ook trekt Amsterdam veel (internationale) toeristen aan, hier valt voor de rest van de Metropoolregio nog veel te winnen.

Regio Haarlem

Metropoolregio Amsterdam

Bloemendaal speelt in de Metropoolregio Amsterdam voornamelijk een faciliterende rol door het bieden van een aantrekkelijke woonomgeving en vervult daarnaast een recreatieve functie in de vorm van het

⁶ Economische Verkenningen Metropoolregio Amsterdam, 2015

duingebied en het strand. De Bloemendaalse zakelijke dienstverlening is zowel regionaal als bovenregionaal actief.

De positie binnen de Metropool Regio Amsterdam en de regio Haarlem maakt dat Bloemendaal zich in een dynamisch economisch speelveld bevindt. Haarlem is belangrijk als bestuurscentrum van de provincie Noord-Holland en heeft daarnaast een aantrekkelijk aanbod qua detailhandel en horeca. Amsterdam en Schiphol vormen samen een internationale topregio en daarmee ook belangrijk werkgever voor veel Bloemendalers. De gemeente Bloemendaal fungeert binnen de regio voornamelijk als woongemeente en heeft een recreatieve functie.

Hoofdstuk 3: SWOT analyse

In dit hoofdstuk wordt een SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities & Threats) analyse opgesteld, een zogenaamde sterkte-zwakte analyse. Hiertoe wordt een beeld geschetst van nationale en regionale economische ontwikkelingen en trends. Deze trends en ontwikkelingen vormen kansen en bedreigingen voor de economie van de gemeente. Het demografisch- en economisch profiel uit het vorig hoofdstuk geeft inzicht in de sterkten en zwakten van de gemeente op economisch gebied.

3.1 Economische ontwikkelingen

De verwachting is dat de groei van de Nederlandse economie zal doorzetten. Er wordt een soortgelijke groei verwacht als in 2015, rond de 2%. Het economisch herstel zet zich voort in nagenoeg alle bedrijfssectoren. Zoals in onderstaande tabel te zien is, profiteren in 2016 voornamelijk de zakelijke dienstverlening (4,2%), de bouw (4%) en de horeca & recreatie (3%) met een verwachte volumegroei. De enige sector met een verwachte krimp is de automotive sector na een flinke volumegroei in 2015.

Tabel 3.1: Verwachte volumemutaties naar sector (in %)⁷

	2014	2015	2016
Industrie	1,8	1,7	2,0
Bouw	3,2	8,2	4,0
Automotive	-2,4	3,0	-1,0
Groothandel	3,2	2,8	2,6
Detailhandel	2,3	2,2	2,4
Horeca & Recreatie	4,0	3,8	3,0
Transport & Logistiek	1,9	1,5	1,8
Zakelijke Dienstverlening	3,6	5,2	4,2

De verwachte landelijke economische ontwikkelingen bieden voor gemeente Bloemendaal kansen. De zakelijke dienstverlening, bouw en horeca & recreatie zijn sectoren die al jaren sterk groeien en waar de verwachtingen voor groei sterk zijn.

De landelijke economische trends en ontwikkelingen geven een goed beeld van de verwachtingen binnen de nationale economie de komende jaren. Echter, een goed beeld van de economische positie van de gemeente binnen de regio kan van een groot belang zijn om de kansen en bedreigingen voor de gemeente te definiëren.

Zoals in het vorige hoofdstuk beschreven maakt de gemeente Bloemendaal deel uit van de agglomeratie Haarlem binnen de regio Zuid-Kennemerland, welke onderdeel is van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Voor de MRA wordt in 2016 een economische groei van 2,6% verwacht. De verwachte economische groei van de metropoolregio is een stuk groter dan de verwachte landelijke groei door aantrekkende binnenlandse bestedingen, aantrekkende consumptieve bestedingen en een sterk herstel van de woningmarkt in deze regio. Verder is de MRA internationaal gezien aantrekkelijk voor bedrijven zeker binnen bepaalde sectoren aangezien de regio zich manifesteert als hoogwaardige diensteneconomie. De regio is gespecialiseerd in commerciële diensten zoals groothandel en specialistische zakelijke- en financiële dienstverlening en consumentendienstverlening in de horeca en detailhandel.⁸

⁷ CBS; Rabobank Sectorprognoses, 2016

⁸ Gemeente Amsterdam; Economische groei van 2,6% in de Metropoolregio Amsterdam, 2016

Veel Bloemendalers werken in de MRA en werken binnen de zakelijke dienstverlening (adviesdiensten en algemene diensten), detailhandel en horeca. Zij kunnen profiteren van de groei binnen deze sectoren binnen de regio mits daarop goed wordt ingespeeld. Binnen de MRA ligt het economisch belang voornamelijk bij de hoofdstad en haar mainport. Hierdoor kan aan de belangen van kleinere gemeenten worden voorbijgegaan.

De economie van de agglomeratie Haarlem is in 2015 flink gegroeid met name door het herstel binnen de zakelijke dienstverlening. De bevolking van de regio is namelijk veelal werkzaam binnen deze sector. Het bedrijfsleven binnen de agglomeratie is vooral gericht op de binnenlandse markt. Omdat consumentenbestedingen weer toenemen, profiteert de regio hiervan. De regio doet het landelijk gezien goed vanwege de hogere economische groei dan gemiddeld en een lagere werkloosheid dan gemiddeld. De agglomeratie wordt steeds meer ontdekt als prettige woonomgeving en ook het aantal bezoekers neemt toe.⁹

De toenemende interesse in de agglomeratie Haarlem als woonomgeving en als bestemming voor toeristen en recreanten wordt zowel als kans als bedreiging gezien.

3.2 Sectorale trends

Uit het economisch profiel in het vorige hoofdstuk werd duidelijk dat de sectoren zakelijke dienstverlening en detailhandel relatief sterk zijn vertegenwoordigd binnen gemeente Bloemendaal. De trends en ontwikkelingen binnen deze sectoren worden daarom hier nader omschreven.

Trends binnen de zakelijke dienstverlening

De zakelijke dienstverlening groeit al jaren en het belang van deze sector binnen de economie zal ook komende jaren verder toenemen. Belangrijke trends binnen deze sector zijn:

- Het blijven flexibiliseren en innoveren omdat klantvragen veranderen en technologische veranderingen zorgen voor een veranderend speelveld.
- Er is sprake van het verbreden van dienstverlening maar tegelijk verdere specialisatie binnen de dienstverlening.
- Er wordt van zakelijk dienstverleners verwacht strategisch partner te worden van de klant.
- Samenwerken kan zorgen voor een betere marktpositie. Co-creatie of gezamenlijk aanbesteden biedt voornamelijk kansen voor kleinere partijen.¹⁰

Voor de Bloemendalers werkend in de zakelijke dienstverlening zijn volop kansen doordat het belang van de sector groot blijft. Tegelijkertijd zorgen de trends voor zelfstandigen binnen de sector voor bedreigingen. Samenwerken en mee veranderen met ontwikkelingen en klantvragen is daarbij de grootste opgave.

Trends binnen de detailhandel

De detailhandel zal zich naar verwachting redelijk herstellen in 2016 en 2017. Toch zijn er fundamentele veranderingen binnen de sector gaande die komende jaren zullen doorzetten. Het veranderend koopgedrag als gevolg van technologische mogelijkheden zorgt voor een vermindering en een verandering binnen de retail. Trends die hiermee samenhangen zijn:

- Schaalvergroting en concentratie van winkels in grote(re) steden. Voorzieningen in kleinere kernen komen daarom steeds meer onder druk te staan.
- De noodzaak aan te passen aan de veranderende markt, het aantal traditionele retailers neemt af. Genieten en beleven wordt bij het fysiek winkelen belangrijker.
- Leegstand zorgt voor een onaantrekkelijk winkelgebied, fysieke verkooppunten verliezen dan steeds meer aan toegevoegde waarde.

⁹ ING Economisch Bureau; Regio's in 2015, 2015

¹⁰ Rabobank; Raboband Cijfers & Trends: Een visie op branches in het Nederlandse bedrijfsleven, 2015

- Consument hecht steeds meer waarde aan maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheid, heeft minder tijd en locatie is steeds belangrijker. Hierdoor is kennis over de klant en zijn koopgedrag en voorkeuren essentieel. Het inzetten van smart data zal steeds meer toenemen.
- Het inspelen op trends vereist middelen en kennis. Samenwerking met andere ondernemers of in de keten (vooral voor kleine retailers!) zal een belangrijkere rol gaan spelen.¹¹
- Voor de dagelijkse boodschappen heeft de consument behoefte aan gemak, efficiëntie en een ruim aanbod. Door meer eenpersoonshuishoudens en vergrijzing neemt de voorkeur voor klein verpakkingen toe.¹²

De detailhandel in Bloemendaal is op dit moment stabiel. Echter, de beschreven trends zorgen voor mogelijke bedreigingen voor de detailhandel en leefbaarheid, voornamelijk voor ouderen in de dorpen. Om vitaal te blijven moeten ondernemers in de sector zich weten te onderscheiden door bijvoorbeeld een duidelijke doelgroep keuze, uniek assortiment, gemak, service, beleving en kwaliteit. Samenwerken tussen de ondernemingen in de detailhandel per kern is van belang om het voorzieningenniveau op peil te houden.

3.3 SWOT

Hieronder worden de sterkten en zwakten van de gemeente beschreven op basis van het demografisch- en economisch profiel uit het vorige hoofdstuk. Sterkten en zwakten zijn kenmerken van de gemeente (*'interne factoren'*) waar weinig tot geen invloed op kan worden uitgeoefend. Daarentegen zijn de kansen en bedreigingen zoals beschreven in dit hoofdstuk ontwikkelingen en externe factoren waarop kan worden ingespeeld. Deze analyse is samenvattend te vinden in de SWOT; tabel 3.2 op de volgende pagina.

Sterkten

De ligging van gemeente Bloemendaal ten opzichte van economisch belangrijke steden als Amsterdam en Haarlem en mainport Schiphol en de haven van IJmuiden is een voordeel. Deze arbeidsmarkten zijn vanuit de gemeente namelijk goed bereikbaar. De rust, ruimte en natuur binnen de gemeente en de nabijheid van voorzieningen als horeca, detailhandel en cultuur maakt Bloemendaal een gemeente met een zeer gunstig woon-, leef-, en verblijfsklimaat. Dus niet alleen voor bewoners maar ook voor bezoekers is Bloemendaal aantrekkelijk. De Bloemendaalse bevolking zorgt ook voor een aantal sterke punten van de gemeente; hoog opleidingsniveau, weinig werkloosheid en een grote zelfredzaamheid.

Zwakten

Binnen de gemeente is er weinig werkgelegenheid voor de lager opgeleiden. Zowel deze groep, als in toenemende mate de hoger opgeleide beroepsbevolking, is afhankelijk van banen buiten de gemeentegrenzen. Voor de ZZP'ers in de gemeente zijn er weinig mogelijkheden om met elkaar in contact te komen of elkaar te ontmoeten. Het vestigingsklimaat voor (grotere) bedrijven is niet goed. Er is weinig fysieke ruimte en (huur)prijzen voor bedrijfspanden zijn relatief hoog. Het aanbod op de woningmarkt is niet afdoende, de vraag naar woningen in Bloemendaal neemt nog steeds toe. Daarnaast laat de bereikbaarheid per auto regelmatig te wensen over op zomerse dagen, de verkeerdruk in de gemeente kan dan erg oplopen. De ligging van de gemeente in de MRA, regio Zuid-Kennemerland en agglomeratie Haarlem zorgt daarnaast voor verplichtingen binnen deze samenwerkingsverbanden, bijvoorbeeld ten aanzien van de woningmarkt, die eigen doelstellingen kunnen dwarsbomen.

¹¹ Rabobank; Raboband Cijfers & Trends: Een visie op branches in het Nederlandse bedrijfsleven (non-food), 2015

¹² Rabobank; Raboband Cijfers & Trends: Een visie op branches in het Nederlandse bedrijfsleven (food), 2015

Kansen

De verwachting dat de zakelijke dienstverlening en horeca blijven groeien komende jaren biedt kansen voor ondernemers en gemeente. De horeca binnen de gemeente draait goed en een aanzienlijk deel van de bevolking is werkzaam binnen zakelijke dienstverlening. De economisch positieve vooruitzichten voor de MRA geeft Bloemendaal en haar bevolking de mogelijkheid mee te liften op het succes. Bovendien kan het gezamenlijk optrekken met de regio helpen eigen doelstellingen te behalen. Ook de toenemende bestedingen in de vrijetijdseconomie biedt mogelijkheden voor ondernemers en gemeente om hiervan te profiteren. Een investering in de Kop van Zeeweg kan zorgen voor een aantrekkelijker Bloemendaal aan Zee en daardoor voor een economische impuls voor de gemeente.

Bedreigingen

Er is sprake van schaalvergroting en concentratie van voorzieningen. Het voorzieningenniveau in kleine kernen komt daardoor onder druk te staan wat een negatief effect kan hebben op de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de Bloemendaalse dorpen. Leegstand werkt over het algemeen meer leegstand in de hand, dit is mogelijk een belangrijke bedreiging om rekening mee te houden. Voornamelijk voor de oudere bevolking in de gemeente kan dit een probleem vormen. De kwaliteit van het Bloemendaalse woon-, leef- en verblijfsniveau kan ook onder druk komen te staan bij de groeiende recreatie- en toeristensector. Daarnaast kan de toenemende aantrekkelijkheid van de MRA regio de druk op de Bloemendaalse woningmarkt vergroten. De ligging binnen de MRA zorgt er dan ook voor de belangen van de regio niet altijd hetzelfde zijn als die van de gemeente, dit kan mogelijk tot conflicten leiden. Ook op grotere schaal is hier sprake van; zo wordt vanuit de Rijksoverheid het project 'Wind op Zee' uitgevoerd. Dit project richt zich op het realiseren van duurzame windmolenparken voor de Noordzeekust. Hoewel het bijdraagt aan het behalen van de afspraken in Nationaal Energieakkoord, schaadt het waarschijnlijk wel de economische belangen van ondernemers in en rondom Bloemendaal aan Zee.

Tabel 3.2: SWOT

Sterkten	Zwakten
- Ligging in MRA en nabij Schiphol- Gunstig woon- en verblijfsklimaat- Hoog opgeleide bevolking- Laag werkloosheidspercentage- Relatief veel zelfstandigen/ZZZP'ers- Relatief weinig bedrijfsbeëindigingen- Goed aanbod detailhandel en horeca- Aantrekkelijk aanbod voor bezoekers (strand, duinen, buitenplaatsen)	- Weinig werkgelegenheid voor lager opgeleiden- Afhankelijkheid van banen elders (in MRA)- Weinig ruimte voor bedrijfsvestigingen- Vergrijzende bevolking- Hoge (huur)prijzen voor bedrijfspanden- Weinig ontmoetingsplekken voor ondernemers- Krappe woningmarkt- Bereikbaarheid per auto (vnl. verkeerdruk op zomerse dagen)- Verplichtingen vanuit regio/MRA
Kansen	Bedreigingen
- Groei zakelijke dienstverlening en horeca- Groei vrijetijdseconomie- Meer bestedingen in recreatieve sector- Winkelen moet een beleving worden- Groei aantrekkingskracht MRA- Investering Kop van de Zeeweg	- Concentratie en schaalvergroting voorzieningen- Leegstand winkels- Kwantitatieve groei toerisme- Aantrekkelijkheid als woonomgeving binnen MRA- Beleid en belangen MRA- Wind op Zee project

Hoofdstuk 4: Beleidskader

De huidige ambities van de gemeente Bloemendaal op economisch terrein zijn terug te vinden in verschillende beleidsdocumenten van de gemeenteraad en het college. De belangrijkste beleidsdocumenten worden in dit hoofdstuk besproken om het al aanwezige beleid samen te brengen in deze notitie. Deze notitie is dan ook richtinggevend op hoofdlijnen en geeft een indicatie van de te varen koers. Hieruit zullen concrete acties volgen waaruit duidelijk wordt wat de gemeente wel en niet voorstelt te doen.

4.1 Gemeentelijke beleid

Vanuit de gemeente zijn een aantal beleidsdocumenten, welke samenhangen met het economisch en/of recreatief beleid, van belang.

Bloemendaalse Structuurvisie (2011)

De structuurvisie geeft op hoofdlijnen de gewenste ruimtelijke ontwikkelingsrichting binnen de gemeente aan. Bloemendaal staat bekend om zijn hoge ruimtelijke kwaliteit. De wens is om die ruimtelijke kwaliteit te behouden en waar mogelijk te versterken. Om die reden is het uitgangspunt dat bij alle ontwikkelingen en veranderingen kritisch gekeken zal moeten worden of er sprake is van een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. In de tabel hieronder worden de belangrijkste uitgangspunten uit de structuurvisie voor het economisch beleid weergegeven.

Economische uitgangspunten uit Bloemendaalse structuurvisie

Economie en Werkgelegenheid

Bloemendaal heeft geen grote geconcentreerde bedrijventerreinen. Het gemeentelijke beleid is niet gericht op groei van de werkgelegenheid, maar vooral op behoud. Behoud van werkgelegenheid voor lager opgeleiden is een speciaal aandachtspunt. Vooral de zorg, horeca en detailhandel dragen bij aan de werkgelegenheid voor deze doelgroep. In dit kader wordt onderzocht of binnen de bestaande winkelgebieden ruimere bestemmingsmogelijkheden bestaan op het gebied van lichte horeca.

Duurzaamheid

Duurzaamheid is aangewezen als speerpunt van beleid. Bloemendaal is voorstander van maatschappelijk verantwoord ondernemen en probeert dit te stimuleren.

Wonen

De bevolking groeit in aantal, met name door de vergrijzing. Een evenwichtige verdeling blijft belangrijk. Meer huisvestingsmogelijkheden voor jonge huishoudens is daarom wenselijk.

Recreatie

Er is meer recreatie door het hele jaar heen mogelijk. Onder voorwaarden wordt kleinschalige verblijfsrecreatie in bestaande gebouwen toegestaan. Linnaeushof moet als belangrijke recreatieve trekker haar huidige karakter behouden.

Landgoederen

Uitgangspunt is het in stand houden van de cultuurhistorisch waardevolle buitens en landgoederen. Kleinschalige extensieve recreatie is mogelijk om de landgoederen vitaal te houden.

Horeca

Meer ruimte voor lichte horeca binnen de dorpscentra.

Detailhandel

Binnen de dorpskernen wordt extra aandacht besteed aan de bereikbaarheid en economische vitaliteit van de dorpen in de vorm van winkelgebieden/horeca. Binnen de kernwinkelgebieden van Bloemendaal, Bennebroek en Overveen wordt bij ontwikkelingen vastgehouden aan de winkelfunctie van panden. De nota op de commerciële voorzieningen vormt hierbij de leidraad. Supermarkten vormen belangrijke trekkers binnen de kernwinkelgebieden van de dorpen, deze moeten dan ook worden behouden.

Vestiging bedrijven

De functies van stationsgebouwen en –gebieden kunnen meer geïntensiveerd worden. In NS-stations zijn mogelijkheden voor passende (her-) ontwikkeling in de vorm van dienstverlening. Het gaat hier met name om functies als kinderopvang, lichte horeca, kleinschalige kantoren en vormen van creative industry. Het voornemen van de provincie Noord-Holland om de NS-stations aan te wijzen als mogelijkheid tot verdichting, komt hiermee overeen.

Binnen recreatie en toerisme is, naast de structuurvisie, een aantal beleidsstukken belangrijk in het bepalen van de verdere koers op het economisch beleid. Hieronder worden de Strandnota en de Ontwikkelingsvisie Bloemendaal aan Zee behandeld.

Strandnota (2016-2021)

De strandnota is een praktische nota waarin plaats is voor actuele ontwikkelingen, veiligheid, verkeer, bebouwing, schoonhouden, vergunningenbeleid, en beleid rond strand en zeewater. Doel van de Strandnota is: sturing geven aan ontwikkelingen rond het strand en zo zorgen voor kwaliteitsverbetering, versterking van de duurzaamheid en differentiatie van het 'strandproduct'. Een toegankelijk strand dat voor allerlei doelgroepen wat te bieden heeft. De nota fungeert bovendien als toetsingsinstrument voor huidig en het toekomstige strandgebruik. In 2016 is een nieuwe strandnota opgesteld voor de periode 2016-2021.

Ontwikkelingsvisie Bloemendaal aan Zee (2012)

De ontwikkelingsvisie Bloemendaal aan Zee geeft aan hoe de gemeente wil sturen om een kwaliteitsimpuls aan Bloemendaal aan Zee te geven. In de visie wordt ingezet op meer jaarrondtoerisme en de verbetering van de buitenruimte aan de Kop van de Zeeweg. Met dat doel zijn de volgende ontwikkelingsmogelijkheden genoemd:

- Het realiseren van twee jaarrond-strandpaviljoens
- Het realiseren van een hotel;
- Het ontwikkelen van camping 't Helmgat met jaarrond-accommodaties;
- Betere benutting van stations Overveen en Zandvoort en de bestaande busbaan.

Bovenstaande ambities zijn deels vertaald naar het bestemmingsplan Bloemendaal 2013. Inmiddels is een deel van deze projecten gerealiseerd. De uitvoering van de herinrichting van de Kop van de Zeeweg is uitgesteld naar 2018. Een mogelijke herinrichting zal voornamelijk een kwaliteitsslag betekenen qua aantrekkelijkheid van het gebied en de veiligheid.

DNA profiel Bloemendaal (2014)

De provincie Noord-Holland vindt het belangrijk dat de Noord-Hollandse kust niet alleen veilig, maar op de lange termijn ook economisch sterk, divers en aantrekkelijk blijft in een tijd dat de kust volop in ontwikkeling is. Daarom ondersteunt de provincie de kustgemeenten via het project Identiteit Kustplaatsen om hun verschillende karakters in kaart te brengen. Via werksessies is een profiel in woord en beeld gebracht samen met de gemeente, inwoners, ondernemers, bezoekers en deskundigen. Dit heeft geleid tot het volgende identiteitsprofiel:

Bloemendaal is veel meer dan de badplaats waar in hippe strandtenten geweldige feesten worden georganiseerd. Bloemendaal heeft klasse: de gebouwen, het culinaire aanbod, de winkels, de landhuizen, de overnachtingsmogelijkheden en ook de natuur en de toegangsweg naar het strand stralen kwaliteit en klasse uit. De uitdaging is dit aanbod duurzaam en met respect voor de omgeving verder te ontwikkelen.

Het profiel is voor Bloemendaal een basis voor doorvertaling in projecten, bestemmingsplannen, gebiedsontwikkeling en marketingstrategieën. Bloemendaal heeft momenteel al veel te bieden, echter valt er nog veel te winnen qua online vindbaarheid en verbinding tussen verschillende voorzieningen. Het profiel is geen gemeentelijk beleid, maar wordt wel gebruikt als richtinggevend instrument.

Voor de detailhandel en horeca is momenteel de 'Visie op de commerciële voorzieningen' het belangrijkste beleidsdocument. Het beleid uit deze visie is met het opstellen van de nieuwe bestemmingsplannen in 2012 en 2013 vertaald naar de regels over detailhandel en horeca. Naast de visie is ook de structuurvisie van belang.

Beeld identiteitsprofiel gemeente Bloemendaal

Visie op de commerciële voorzieningen (2010)

De geactualiseerde *Visie op de commerciële voorzieningen* uit 2010 heeft betrekking op de commerciële voorzieningen (detailhandel en horeca) in de vijf dorpskernen. In de visie wordt per dorpskern aangegeven welke ontwikkelingen voor de commerciële voorzieningen gewenst zijn. De looptijd van deze visie is in principe verstreken in 2015. Aangezien de ontwikkelingen binnen de detailhandel snel gaan, kan deze visie niet meer als actueel beschouwd worden. Deze notitie zal de oude visie op sommige punten dan ook vervangen.

De uitgangspunten uit deze visie zijn opgenomen in verschillende recente bestemmingsplannen. Zo is er in Bloemendaal-Dorp een onderscheid gemaakt tussen het kernwinkelgebied en de aanloopgebieden en zijn deze ook als zodanig bestemd. Bovendien is er ruimte gekomen voor meer kleinschalige horeca en zijn er beleidsregels opgesteld voor ondersteunende horeca. In Bennebroek is met het opstellen van het nieuwe bestemmingsplan rekening gehouden met de kwetsbaarheid van het winkelbestand. Door ruimer te bestemmen is de kans groter dat het voorzieningenniveau op peil blijft.

4.2 Bovengemeentelijk beleid

In het vorige hoofdstuk kwam al naar voren dat er op meerdere overheidsniveaus (economisch) beleid wordt geschreven. Hieronder worden de belangrijkste bovengemeentelijke beleidsambities besproken die van invloed zijn op het economisch beleid in Bloemendaal.

Rijksoverheid

Het economisch rijksbeleid richt zich op negen topsectoren: agri & food, chemie, creatieve industrie, energie, high tech, life sciences & health, logistiek, tuinbouw en uitgangsmaterialen en water. Voor ieder van deze topsectoren is een innovatiecontract opgesteld. Op die wijze zijn er afspraken, maatregelen en plannen opgetuigd waardoor de sectoren zich komende jaren kunnen versterken. Dit gebeurt onder de supervisie van onderzoekers, ondernemers en de overheid (de 'gouden driehoek') samen. Met dit topsectorenbeleid wilt Nederland zich onderscheiden op mondiaal niveau. Een deel van dit beleid sijpelt door naar het provinciaal beleid.

Provinciaal beleid

De provincie Noord-Holland heeft meerdere economische ambities. Zo zet zij in op samenwerking tussen kennisinstellingen, ondernemers en overheden door middel van clustervorming. Ook is er veel aandacht voor de internationale concurrentiepositie en bedrijventerreinen. De meeste economische ambities van de provincie zijn gericht op het vestigingsklimaat, de bereikbaarheid, innovatieklimaat,

digitale infrastructuur, aantrekken van internationale bedrijven en een sterke en duurzame agrosector. Voor de gemeente Bloemendaal zijn vooral het provinciaal detailhandelsbeleid en het toeristisch beleid interessant, aangezien daar de meeste aanknopingspunten zitten. In deze beleidstukken wordt ingezet op een ruimtelijk duurzame detailhandelsstructuur en kwaliteit en differentiatie aan de Noord-Hollandse kust. Zo dient de detailhandel regionaal afgestemd te worden om verder leegstand en overaanbod te voorkomen. Hiertoe heeft de provincie regionale adviescommissies ingesteld die geraadpleegd dienen te worden bij (grote) ontwikkelingen.

Regionaal beleid

In 2013 heeft het Regionaal Economisch Overleg (REO) een focusdocument vastgesteld waarin is aangegeven op welke kansrijke sectoren de regio zich zou moeten richten:

- Zakelijke dienstverlening (m.n. KBIS, ICT en creatief)
- Toerisme en cultuur
- Industrie
- Zorg

De gekozen sectoren zijn ook in het perspectief van de MRA interessant. Binnen de MRA-samenwerking vormt het verder ontwikkelen van de economische kracht een centraal element. De MRA en de *Amsterdam Economic Board* richten zich voornamelijk op het creëren van een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor internationale bedrijven in de metropool en de grote(re) steden van de regio. Het behouden van gevarieerde, aantrekkelijke woonmilieus binnen de regio is voor de MRA ook van belang. Binnen een dergelijke doelstelling kan Bloemendaal iets toevoegen.

Op toeristisch gebied heeft de MRA ook bepaalde doelstellingen waaraan Bloemendaal moet bijdragen. De 'Strategische Agenda Toerisme in de MRA 2015' geeft de doelstellingen van de MRA voor de komende tien jaar weer. De focus ligt hierbij op de promotie van de MRA als één toeristisch gebied. Dit gebeurt onder de projectnaam 'Amsterdam Bezoeken, Holland Zien' (ABHZ). Het project heeft als doel om meer toeristen te verleiden om naast Amsterdam ook de regio te bezoeken. Op deze wijze blijven zij langer, besteden ze meer en hebben ze de neiging om vaker terug te komen. Tevens zorgt het spreiden van toeristen ervoor dat de druk op Amsterdam enigszins verminderd.

In het kader van dit project zijn al enkele maatregelen genomen. Zo kunnen bezoekers een pakket aanschaffen voor toegang tot allerlei attracties en bezienswaardigheden in de regio en is het mogelijk om van al het openbaar vervoer gebruik te maken met één ticket. Ook andere projecten, zoals het linken van de Amsterdamse Grachtengordel aan de buitenplaatsen in de regio, kunnen van toegevoegde waarde zijn voor de recreatieve aantrekkingskracht van Bloemendaal. Via het project 'Amsterdam bezoeken, Holland zien' is Bloemendaal al op meerdere manieren te vinden.

Hoofdstuk 5: Ondernemers in Bloemendaal

Bij het opstellen van dit document is op verschillende momenten om de inbreng van ondernemers gevraagd. Zij hebben immers dagelijks ervaring met het ondernemen in Bloemendaal en omgeving. Op verschillende manieren hebben ondernemers input geleverd en is er informatie opgehaald.

1. Een enquête onder de ondernemers (2015);
2. Een avond voor ondernemers met als titel Bloemendaal in Business (2015);
3. Een ondernemerspanel van groepje ondernemers (2015).
4. Bijeenkomsten in Bennebroek, Bloemendaal en Overveen in het kader van 'Project Winkelstraten'.

Deze verschillende methodes hebben tot meer inzicht geleid in de wensen en behoeften van de ondernemers. Dankzij deze informatie kan er gericht actie ondernomen worden. Van de eerste drie methoden hebben voornamelijk ZZP'ers gebruik gemaakt. De laatste bijeenkomsten waren puur gericht op winkeliers en directe omwonenden van winkelgebieden.

Enquête

De vragen in dit onderzoek dienden vooral om de eerste input te krijgen voor dit document. De vragen waren niet alleen gericht op het toekomstperspectief van de ondernemers, maar ook over informatieverstrekking, duurzaamheid en personeel met een afstand tot de arbeidsmarkt. De enquête is door 70 ondernemers ingevuld.

De ondernemers die de vragenlijst hebben ingevuld, hebben ambities om te groeien in de komende jaren. Zij hebben een duidelijke behoefte aan het verstevigen van de relatie met de gemeente: meer door de gemeente gefaciliteerde netwerken, contact hebben met de gemeente en met andere ondernemers ter inspiratie, maar ook voor het elkaar toeschuiven van werk en opdrachten en mogelijkheden tot samenwerking. Zij hopen dat de gemeente een beleid gaat voeren waarbij in eerste instantie opdrachten en aanbestedingen binnen de lokale gemeenschap worden gegund.

In de communicatie met de gemeente blijkt digitale informatie en met name de website een belangrijke rol te spelen voor de ondernemers. Zij geven een duidelijke voorkeur aan zelf actief op zoek gaan naar informatie op een website. Qua actief versturen van informatie is een nieuwsbrief van de gemeente een gepast communicatiemiddel.

Duurzaamheid en energieverbruik zijn onderwerpen die bij veel ondernemers leven. Ondernemers die personeel in dienst hebben, staan, indien mogelijk, open voor het bieden van kansen aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het eindrapport van de enquête treft u aan in bijlage 1.

Avond voor ondernemers

Op 20 januari 2015 heeft *Bloemendaal in Business* plaatsgevonden, een avond voor ondernemers. Een onderdeel van deze avond waren de groepsdiscussies met ondernemers. De ondernemers hebben in groepen van 10-15 personen gediscussieerd over een aantal vragen en stellingen. Hieronder is daarvan een korte samenvatting weergegeven. Een verslag van de avond treft u in bijlage 2 aan.

De ondernemers zien kansen in het toerisme en recreatie. Bloemendaal zou zich meer op kwaliteitstoerisme moeten richten. Gekoppeld aan de participatiemaatschappij werd persoonlijke dienstverlening ook gezien als een kans voor de toekomst. Er is markt voor kleinschalige verzorgingstehuizen met meer persoonlijke zorg. Tevens worden kansen gezien in het organiseren van jongeren- en ouderenactiviteiten en buurtzorg. Ook binnen duurzaamheid worden kansen gezien, bijvoorbeeld door het realiseren van zonnecollectoren door ondernemers.

De meest ondernemers zijn van mening dat de ligging in de Metropoolregio positief bijdraagt aan het ondernemersklimaat. Toch is de gemeente van belang voor de ondernemer, omdat de gemeente de ondernemer directer kan bereiken en informeren dan vanuit de regio. De gemeente zou het ondernemersklimaat verder kunnen verbeteren door o.a. het bij elkaar brengen van ondernemers, meer informatie verstrekken via het ondernemersloket en meer samenwerking zoeken met MKB en de Kamer van Koophandel. De (voornamelijk zelfstandige) ondernemers zien een rol voor de gemeente in

het faciliteren van netwerkbijeenkomsten. Verder is de wens dat de gemeente een rol gaat spelen om betaalbare huisvesting voor startende ondernemers te realiseren.

Ondernemerspanel

Om de ondernemers nog verder te betrekken bij de vorming van het economisch beleid is een panel gevormd van circa 10 ondernemers. In bijlage 3 is een lijst van deelnemers aan het ondernemerspanel opgenomen. In twee bijeenkomsten is verder doorgesproken over het economisch beleid.

In de eerste bijeenkomst, op 30 maart 2015, is gekeken wat de sterke en zwakke punten zijn van het Bloemendaalse ondernemersklimaat en waar de kansen en bedreigingen liggen. Er is expliciet gekeken naar de rol van de gemeente. Vervolgens is dat vertaald naar ambities. Een verslag van deze bijeenkomst treft u aan in bijlage 3.

Tijdens de tweede bijeenkomst op 22 september 2015 is een eerste concept van het economisch beleid besproken. De ondernemers gaven aan dat de besproken punten goed zijn weergegeven in de notitie en dat het beleid erg herkenbaar is. Bovendien wordt de waardering uitgesproken dat er in wordt gezet op kwaliteit. Een verslag van deze bijeenkomst treft u aan in bijlage 3.

Bijeenkomsten in het kader van 'Project Winkelstraten'

De gemeente wil zich inzetten voor aantrekkelijke winkelstraten. In het collegeprogramma 2014 – 2018 is daarom de volgende passage opgenomen: "*Levendige winkelstraten zijn belangrijk voor onze dorpen. De gemeente zal zich inzetten om de winkelstraten aantrekkelijker te maken voor onze inwoners en daarmee ook commercieel vatbaarder voor onze winkeliers. Bij de plannen hiervoor zullen winkeliers, omwonenden en winkelend publiek actief worden betrokken*".

In het kader van dit project zijn er in voorjaar van 2016 drie bijeenkomsten georganiseerd in de kernen met een winkelgebied. Binnen de gemeentegrenzen zijn drie winkelgebieden te onderscheiden: de Bloemendaalseweg in Bloemendaal-Dorp, de Bloemendaalseweg in Overveen en de omgeving Zwarteweg, Bennebroekerlaan en Schoollaan in Bennebroek. Aerdenhout heeft geen winkels en de voorzieningen in Vogelenzang zijn kleiner qua aantal en meer verspreid door het dorp. Om die redenen worden Aerdenhout en Vogelenzang niet betrokken bij dit project. Voor Vogelenzang is apart aandacht in de vorm van het project 'Vitaal Vogelenzang'.

De drie bovengenoemde winkelgebieden functioneren over het algemeen goed. In alle drie de kernen is sprake van een vaste groep ondernemers die al langere tijd in Bloemendaal gevestigd zijn. De leegstand is laag maar in elk gebied wel aanwezig. Daarom moet er gewaakt worden voor meer leegstand of aanwijzingen hiervan.

De Zwarteweg in Bennebroek

De Bloemendaalseweg in Overveen

De winkeliers, al dan niet verenigd in een winkeliersvereniging, worden betrokken bij het winkelstratenproject. Ook omwonenden en het winkelend publiek zijn gevraagd mee te denken. In mei 2016 is er per kern een avond georganiseerd waaruit al enkele duidelijke signalen naar voren kwamen. Een samenvatting van deze bijeenkomsten vindt u in bijlage 4.

Tijdens de bijeenkomst in Bloemendaal kwamen verschillende wensen en verbeteringen naar voren. Zo is er behoefte aan een verbetering van de bewegwijzering en informatievoorziening vanaf het station Bloemendaal en de verschillende toegangswegen. Ook mag er meer aandacht uitgaan naar de fysieke omgeving, bijvoorbeeld door de bloembakken terug te plaatsen en extra parkeerhavens te realiseren. Daarnaast is er de wens om het betaald parkeren af te schaffen en hiervoor in plaats een blauwe zone in te stellen, vergelijkbaar met Bennebroek en Overveen. Tot slot is een algehele opknapbeurt van de winkelstraat gewenst, zodat de uitstraling en sfeer van de straat verbeterd. Naast deze wensen van fysieke aard kwamen er ook allerlei initiatieven naar voren die ondernemers en bewoners zelf kunnen oppakken.

De Winkeliersvereniging Bloemendaal-Dorp heeft het initiatief genomen om met een aantal werkgroepen aan de slag te gaan, een ontwikkeling die de gemeente met veel belangstelling volgt. Hierbij zet de vereniging zich in eerste instantie in voor het opstellen van een visie, waarna in overleg met de gemeente onderzocht kan worden welke wensen en fysieke ingrepen gerealiseerd kunnen worden.

In Bennebroek kwamen een aantal vergelijkbare wensen naar boven, bijvoorbeeld het verbeteren van de fysieke omgeving. Een grootschalige herinrichting lijkt niet nodig, maar een opknapbeurt van de Zwarteweg zou gewenst zijn. Daarnaast bleek er in Bennebroek behoefte aan het oprichten of het opnieuw leven inblazen van de winkeliersvereniging/ondernemersvereniging. Hierbij zou de gemeente als aanjager kunnen fungeren. Ook zouden winkels zich beter kunnen onderscheiden waardoor het aanbod nog specialistischer wordt.

Tijdens de bijeenkomst in Overveen, waarbij de opkomst helaas niet zo hoog was, ging het onder andere over dreigende leegstand. Wat voor oplossingen zijn hiervoor te verzinnen? Ook zou hier de onderlinge samenwerking tussen ondernemers kunnen verbeteren. Daarnaast kan er beter ingespeeld worden op de vele scholieren die dagelijks langs de winkels lopen en de bezoekers van het Nationaal Park Zuid-Kennemerland. Bijvoorbeeld door de informatievoorziening vanaf het station te verbeteren.

De wensen van ondernemers en bewoners van de verschillende kernen komen op sommige punten overeen, maak wijken ook op sommige onderdelen van elkaar af. Om die reden is het van belang dat er per kern wordt gekeken wat er gedaan wordt en in welke vorm. Hierbij kan gedacht worden aan fysieke ingrepen in de openbare ruimte, maar ook waar en hoe de overheid kan stimuleren of kan inspelen op initiatieven. Een van de wensen die in elke kern naar voren kwam is het ontwikkelen van één aanspreekpunt voor de ondernemers, bijvoorbeeld in de vorm van het Ondernemersloket.

Het verbeteren van samenwerking is een rode draad die tijdens het gehele participatietraject naar voren kwam. Samenwerking tussen ondernemers onderling, maar zeker ook met de gemeente. Een vast aanspreekpunt is hierbij voor veel ondernemers van belang, zowel ZZP'ers als winkeliers. Ook het beter informeren van ondernemers hangt hiermee samen. Daarnaast zijn er wensen van meer fysieke aard, bijvoorbeeld het opknappen van winkelgebieden en verbeteren van de bewegwijzering.

Hoofdstuk 6: Ambitie & Uitvoering

In dit hoofdstuk is met behulp van de informatie uit voorgaande hoofdstukken beschreven wat de op hoofdlijnen te varen economische koers is voor de komende jaren en welke gerichte acties daarbij horen. Uit de SWOT in hoofdstuk 3 is gebleken dat de gemeente Bloemendaal een goede (uitgangs-)positie heeft. De gemeente kent vele interne kwaliteiten (sterkten) maar heeft ook te maken met mogelijke kansen en bedreigingen die voortkomen uit maatschappelijk economische ontwikkelingen waarop ingespeeld moet worden. De focus ligt daarom op het bewaren en bewaken van de huidige economische positie en de bedreigingen te beperken door hierop te anticiperen. Daarnaast is het de ambitie om de kansen voor de gemeente zo optimaal mogelijk te benutten.

Een ander aspect waar rekening mee dient te worden gehouden is de beschikbare ambtelijke capaciteit voor Economische Zaken & Toerisme, die beperkt is. Concreet betekent dit dat er keuzes gemaakt worden; wat doet de gemeente wel en wat doet zij niet? Waar neemt zij een actieve rol en waar neemt de gemeente meer afstand? De voorgenomen acties dienen te passen bij de ambtelijke inzet, zodat deze realistisch en daarmee uitvoerbaar zijn. Om die reden wordt zoveel mogelijk samenwerking gezocht met andere beleidsvelden zoals Recreatie, Sociaal Domein en Beheer.

Economische structuur en ondernemersklimaat

Uit het demografisch- en economisch profiel en de SWOT bleek dat er relatief veel zelfstandigen zijn in de gemeente en er veel wordt gewerkt buiten de gemeente, elders in de MRA. Het behoud van die structuur is wenselijk. Veel van de Bloemendalers werken in de zakelijke dienstverlening, een sector die naar verwachting flink blijft groeien komende jaren. De werkgelegenheid van dit deel van de bevolking is niet direct in gevaar. Er zal wel aandacht moeten komen voor de zelfstandigen in de gemeente binnen deze sector die met elkaar in contact willen treden aangezien samenwerking en innovatie belangrijker wordt in deze sector. Een betere organisatie van deze groep ondernemers is daarom gewenst. Via een internetplatform zouden ZZP'ers makkelijker met elkaar in contact kunnen komen en kan interessante informatie gedeeld worden.

Vanuit de ZZP'ers en winkeliers bestaat de behoefte aan een actief en benaderbaar Ondernemersloket. Er bestaat momenteel een Ondernemersloket, bestaande uit enkel een mailadres waaruit vragen worden doorgezet. Hoewel veel ondernemers hun weg goed weten te vinden binnen de gemeentelijke organisatie is er toch behoefte aan één aanspreekpunt. Iemand die buiten het gemeentehuis ook weet wat er speelt onder ondernemers en winkeliers en geregeld aansluit bij overleggen van winkeliersverenigingen. Momenteel verlopen de eerstelijns contacten veelal via afdeling Dienstverlening. Het tweedelijns contact gaat via de beleidsmedewerker Economische Zaken.

De ondernemers hebben aangegeven dat zij het zouden waarderen als de gemeente bij het verlenen van opdrachten gebruik zou maken van plaatselijke ondernemers. Het verlenen van opdrachten is gebonden aan inkoopregels, zoals omschreven in de Inkoopvoorwaarden 2013 (Stichting RIJK). In overleg met Stichting Rijk zal onderzocht worden of het mogelijk is om een interne inkoopgids van plaatselijke ondernemers te maken voor budgethouders binnen de gemeente. Bij een meervoudige aanbesteding kan dan een plaatselijke ondernemer gevraagd worden om een prijs uit te brengen. Echter, het moet niet zo zijn dat regionale ondernemers, met wellicht meer kunde, worden buitengesloten.

Een belangrijk nadeel voor bedrijven in gemeente Bloemendaal is dat er weinig fysieke ruimte is voor bedrijvigheid en dat voor veel bedrijven de (huur)prijzen voor panden relatief hoog zijn. De rol van de gemeente hierin is echter zeer beperkt, dit is immers aan de markt. De groei in een sector als 'schone technologie', waar de ontwikkeling van apps en 3D-printing et cetera onder vallen, biedt mogelijk

kansen. Dergelijke bedrijven leveren over het algemeen weinig hinder voor de omgeving op en kunnen zich mogelijk ook in een dorpskern van de gemeente Bloemendaal vestigen. Om die reden is het wenselijk om dergelijke bedrijvigheid de ruimte te bieden.

De gemeente zal zich niet richten op de ingeschreven holdingmaatschappijen. Liever besteedt zij aan haar aandacht aan de lokale zichtbare ondernemers zoals ZZP'ers, detaillisten en het midden- en kleinbedrijf.

Concreet:

- We gaan actief nieuws plaatsen op de ondernemers website. Het onderhoud van de website is aan de ondernemers. Contact en samenwerking tussen ondernemers wordt zo gestimuleerd.
- We gaan het Ondernemersloket door ontwikkelen. Er zal worden onderzocht hoe het ondernemersloket bemenst gaat worden. Vooralsnog is het eerstelijns aanspreekpunt afdeling Dienstverlening, tweedelijns aanspreekpunt is de beleidsmedewerker Economische Zaken.
- We gaan in afstemming met het team RO onderzoeken hoe we bedrijven met een lage ruimtelijke impact kunnen inpassen in woon/winkelgebieden.
- We gaan met Stichting Rijk onderzoeken of de gemeente een interne inkoopgids van plaatselijke ondernemers kan opstellen.

Hoogwaardig woon- en leefklimaat

Het hoogwaardige woon- en verblijfklimaat van de gemeente Bloemendaal is een kwaliteit die behouden dient te worden. Vanzelfsprekend is dit te danken aan allerlei factoren. Op veel van deze factoren kan vanuit Economische Zaken niet of nauwelijks invloed worden uitgeoefend, maar op enkele factoren ook wel. Zo zal de gemeente zich blijven inzetten voor het behoud van voorzieningen in Bennebroek, Bloemendaal en Overveen door middel van het project Winkelstraten (Dit wordt onder 'Detailhandel & horeca' verder uitgewerkt). Daarnaast zal project Vitaal Vogelenzang zich richten op het woon- en leefklimaat in Vogelenzang, de voorzieningen worden hierin ook meegenomen.

De groei van de vrijetijdseconomie is voor het hoogwaardige woon- en verblijfklimaat een mogelijke bedreiging. Voor de detailhandel en toeristische sector is dit echter een kans. Om de aantrekkelijkheid van de gemeente als plaats voor wonen en recreatie optimaal te houden dient de focus te liggen op toerisme en recreatie die het woon- en leefklimaat niet aantast maar een mooie aanvulling is op het economisch klimaat. Deze balans moet altijd worden gezocht bij het beleid voor recreatie en toerisme binnen de gemeente.

De toenemende aantrekkelijkheid van de MRA regio vergroot de druk op de Bloemendaalse woningmarkt. De Bloemendaalse woningmarkt is op dit moment dan ook gespannen. Bovendien zorgt de ligging binnen de MRA ervoor dat de regionale belangen kunnen afwijken van de Bloemendaalse visie. Voor de gemeente Bloemendaal is het van belang het hoogwaardige woon- en leefklimaat te handhaven, ook al sluit dit niet altijd aan bij de wensen vanuit de regio en/of MRA, bijvoorbeeld vanuit toeristische of economische overwegingen.

Concreet:

- We zetten Project Winkelstraten door (zie hieronder bij 'Detailhandel en Horeca').
- We monitoren de balans tussen toerisme en wonen.
- We vertegenwoordigen het Bloemendaalse (economische) belang binnen regionale samenwerkingsverbanden.

Detailhandel & horeca

Op dit moment bezitten de kernen Bennebroek, Bloemendaal en Overveen een bevredigend aanbod aan detailhandel en horeca. Het is wenselijk dit aanbod van voorzieningen te behouden, dit is immers de economische kerntaak van de gemeente. Het project Winkelstraten moet eraan bijdragen dat de winkelgebieden interessant blijven, waardoor zij zowel door bewoners als bezoekers bezocht worden voor boodschappen, ontspanning en ontmoetingen. In dit project zal ook de dreigende leegstand van winkelpanden moeten worden opgepakt. In deze notitie zal ten aanzien van dit punt in elk geval worden aanbevolen om meer flexibiliteit aan ondernemers te bieden, bijvoorbeeld t.a.v. lichte horeca en het wijzigen naar andere (lichte) bedrijfsmatige functies. Daarnaast is het van belang bedrijfsmatige en detailhandel bestemmingen in de kernwinkelgebieden zo veel mogelijk te behouden, in de aanloopgebieden kunnen bestemmingen wel worden gewijzigd. Ook is het standplaatsenbeleid verouderd. Zo zijn er in Vogelenzang en Bennebroek geen officiële standplaatsen aangewezen. Uit verschillende proefperiodes is gebleken dat dit wel een waardevolle toevoeging kan zijn. Om die reden gaan we dit beleid in 2017 actualiseren. Tot slot blijft de gemeente activiteiten in de winkelgebieden subsidiëren om de aantrekkelijkheid te behouden.

Op basis van de beleidsuitgangspunten uit de *Visie op de commerciële voorzieningen* en de vertaling hiervan in de verschillende bestemmingsplannen blijven de onderstaande speerpunten voor de winkelstraten de komende jaren van kracht;

- concentratie van voorzieningen, met name detailhandel, in de kernen blijft wenselijk;
- in of nabij elke kern zijn dagelijkse levensmiddelen binnen redelijke afstand (gemiddelde afstand in Nederland in 2012 is 0,8 km voor overige dagelijkse levensmiddelen);
- voor elke winkelstraat - hoe klein ook - geldt dat de bereikbaarheid, in het bijzonder voor voetgangers, fietsers en kinderwagen-, rollator- en rolstoelgebruikers goed moet zijn;
- voor elke winkelstraat geldt dat het niveau van voorzieningen in de openbare ruimte (incl. openbare verlichting en groen) wat boven het geldende (basis-) niveau mag zijn.

Verder wordt er binnen de dorpskernen extra aandacht besteed aan de bereikbaarheid en economische vitaliteit van de dorpen in de vorm van winkelgebieden en horeca. In Vogelenzang en Aerdenhout is meer ruimte voor horeca. Er wordt vastgehouden aan de winkelfunctie van panden en is er meer ruimte voor lichte horeca binnen de dorpscentra zoals ook vastgelegd in de Structuurvisie. Daarnaast kan de gemeente bijdragen aan gedachtewisseling met winkeliers, omwonenden en gebruikers over het vergroten van de aantrekkelijkheid van de winkelstraten. Ook kijken we met interesse naar initiatieven vanuit de samenleving die de aantrekkelijkheid van een winkelgebied kunnen versterken, mits hier draagvlak voor is bij ondernemers en omwonenden.

Concreet:

- We gaan in gesprek met lokale winkeliers in Overveen en Bennebroek om de winkeliersverenigingen nieuw leven in te blazen.
- We gaan onderzoeken of we ondernemers meer flexibiliteit kunnen bieden, bijvoorbeeld door breder te bestemmen of het wijzigen van (bedrijfsmatige)functies te vereenvoudigen.
- We zetten de subsidie voor activiteiten in winkelgebieden voort (zoals Sinterklaas en Koningsdag).
- We zullen niet meewerken aan schaalvergroting en verdere versnippering van voorzieningen.
- Project Winkelstraten uitvoeren waarbij de aantrekkelijkheid en profilering van de winkelgebieden voor bewoners en bezoekers centraal staat.
- We houden vast aan bedrijfsmatige en detailhandel bestemmingen in kernwinkelgebieden.
- In 2017 gaan we het standplaatsenbeleid actualiseren.
- We staan open voor initiatieven vanuit de samenleving, mits er draagvlak is.

Recreatie en toerisme

Op dit moment biedt Bloemendaal een aantrekkelijk aanbod voor bezoekers met onder andere het strand, de duinen, de buitenplaatsen en de Linnaeushof in Bennebroek. Ook trekken de campings in Vogelenzang en nabij Bloemendaal aan Zee veel toeristen. Zij zijn daarmee belangrijk voor het recreatieve klimaat. Bovendien kunnen bezoekers terecht bij de horeca en detailhandel in de kernen en het buitengebied. Om de balans met het woon- en verblijfklimaat niet aan te tasten, zal worden ingezet op kwaliteitsverbetering. Het initiatief ligt hiervoor bij de ondernemers. De gemeente faciliteert door een betere profilering van de gemeente door de keuze voor bepaalde doelgroepen en een gepaste promotie van de gemeente bij deze doelgroepen. De balans tussen de behoeften van inwoners en bezoekers is hierbij erg belangrijk (zie ook kopje 'Hoogwaardig woon- en leefklimaat').

Door de groei van de vrijetijdseconomie en het groeiend aantal bestedingen in de recreatieve sector kan ook zeker de horeca aan Bloemendaal aan Zee uitgaven naar zich toe trekken. Initiatief hiervoor ligt bij de ondernemers waarbij de gemeente zal ondersteunen, bijvoorbeeld door een attractieve profilering. Het Bloemendaalse strand houden wij graag aantrekkelijk voor allerlei doelgroepen, niet alleen de jongere doelgroep die graag de strandfeesten bezoekt. Ook voor reguliere badgasten moet het een feest zijn het strand en de paviljoens te bezoeken. De zonering uit de Strandnota 2016-2021 scheidt hierin duidelijkheid. Een investering aan de Kop van de Zeeweg kan een kwaliteitsverbetering voor de recreatie en het toerisme aan het strand betekenen, ook voor jaarrondtoerisme. Uitbreiding van het aantal strandpaviljoens is niet aan de orde, enkel een tweede jaarrondpaviljoen staat op de planning.

Voor de dorpen en tussengelegen gebieden is het wenselijk wandelaars en fietsers het zo veel mogelijk naar de zin te maken. Een verbetering van de kwaliteit kan hier liggen in bewegwijzering van en naar de dorpen, ook vanaf de stations. Hierbij wordt aansluiting gezocht met het project Winkelstraten. Ook het aanbieden van routes, bijvoorbeeld via knooppunten, behoort tot de mogelijkheden. Hierin zijn de laatste jaren al stappen gezet, bijvoorbeeld in de ontwikkeling van een provinciaal wandelnetwerk.

De Linnaeushof trekt als grootste speeltuin van Europa voornamelijk gezinnen met jonge kinderen. De gemeente wilt dit graag zo houden en wilt voorkomen dat het park doorgroeit naar een attractiepark. Promotie van de speeltuin is aan het park zelf. De gemeente kan wel zorgen voor een betere aansluiting op de rest van Bennebroek, bijvoorbeeld door bewegwijzering.

Concreet:

- We gaan de vindbaarheid van winkelgebieden en recreatieve voorzieningen verbeteren, zowel digitaal als in de openbare ruimte.
- We gaan het tweede jaarrondpaviljoen mogelijk maken.
- We zetten ons in voor een hotel op de kop van de Zeeweg.
- We sluiten aan op het wandelnetwerk.
- We gaan de gemeente profileren als een aantrekkelijk gebied voor fietsers en wandelaars, met een mooi aanbod qua horeca en winkels. Promotie kan bijvoorbeeld lopen via Haarlem Marketing.

Andere beleidsvelden en samenwerking

Economische Zaken, en in minder mate Toerisme, heeft raakvlakken met andere beleidsvelden. Zo hangt bijvoorbeeld de toegankelijkheid van winkelstraten voor ouderen en mensen met een lichamelijke beperking samen met het Sociaal Domein en zijn er vanuit Duurzaamheid (Omgevingsdienst IJmond) ook allerlei raakvlakken te bedenken. Ook met afdeling Beheer en afdeling Communicatie wordt regelmatig samengewerkt. Wanneer er sprake is van een mogelijk raakvlak zal

hier op worden ingespeeld zodat er gezamenlijk kan worden opgetrokken. Dit is voor ondernemers overzichtelijk en zorgt ervoor dat zij niet vanuit verschillende ambtelijke afdelingen worden benaderd.

Concreet:

- We zoeken zoveel mogelijk afstemming en samenwerking tussen diverse gemeentelijke afdelingen, om op die wijze zoveel mogelijk voor elkaar te krijgen en eenduidig te zijn richting ondernemers.
- We zoeken de samenwerking met Heemstede op gezamenlijk de positie binnen de regio te versterken.

Hoofdstuk 7: Middelen

Financiële aspecten

Jaarlijks is een budget beschikbaar voor uitvoering van lokaal economisch beleid. Dit budget bedraagt circa € 10.000. Dit budget wordt momenteel benut voor subsidies aan de winkeliersverenigingen van Bloemendaal-Dorp, Overveen en Bennebroek. Deze winkeliersverenigingen gebruiken de subsidie voor de Sinterklaasintocht, feestverlichting en jaarmarkten. Uitgangspunt is dat de subsidies voor de winkeliersverenigingen in stand blijven. Tevens wordt uit dit budget het keurmerk Blauwe Vlag voor het strand betaald. De kosten daarvoor bedragen jaarlijks circa € 2.500. Bij de begroting van 2017 is de gemeenteraad voorgesteld het budget voor uitvoering van lokaal economisch beleid te behouden op € 10.000,-.

Voor uitvoering van de actiepunten uit deze notitie is in de begroting 2016 een incidenteel budget van € 25.000 beschikbaar gesteld. Aan de gemeenteraad zal worden voorgesteld dit bedrag over te hevelen naar 2017, zodat dit budget na vaststelling van het economisch beleid benut kan worden. Deze gelden kunnen worden aangewend voor gepaste promotie van het recreatieve aanbod, het versterken van de winkeliersverenigingen in Bennebroek en Overveen en het aansluiten op het wandelnetwerk. Daarnaast kan incidenteel gebruik worden gemaakt van dit budget wanneer daarvoor directe aanvragen binnenkomen. Per aanvraag wordt een afweging gemaakt waarna ondersteuning kan worden verleend. Hierbij kan gedacht worden aan initiatieven die een relatie hebben met de winkelgebieden of initiatieven waarvoor vanuit het Regionaal Economisch Overleg een bijdrage wordt gevraagd.

Voor het project winkelstraten is in 2016 €25.000,- beschikbaar gesteld. Een klein deel van dit bedrag is inmiddels besteed, voornamelijk aan voorbereidend werk ten behoeve van het project. Voor het overige bedrag zal een voorstel voor overheveling naar 2017 worden ingediend.

In hoofdstuk 6 zijn enkele concrete acties benoemd die mogelijk voortgezet kunnen worden. Wanneer acties zeer succesvol blijken en na evaluatie duidelijk wordt dat voortzetting gewenst is. Zal hiervoor structureel budget worden aangevraagd bij de gemeenteraad. Een dergelijk voorstel zal, na bovengenoemde evaluatie, met de begroting voor 2018 worden ingediend.

Hoofstuk 8: Bijlage

Zie bijlagenboek (2015157686)